

Nr 155.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1951/52 till främjande av bostadsförsörjningen m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, punkterna 57—65, samt under kapitalbudgeten: socialdepartementet, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1951/52 beräkna följande anslag:

A. Driftbudgeten.

Bostadsstyrelsen: Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	2 307 000
Bostadsstyrelsen: Omkostnader, <i>förslagsanslag</i>	372 000
Länsbostadsnämnderna: Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	1 561 000
Länsbostadsnämnderna: Omkostnader, <i>förslagsanslag</i>	585 000
Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån, <i>förslagsanslag</i>	10 000 000
Hysesrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer, <i>förslagsanslag</i>	37 000 000
Särskilda bostadsrabatter, <i>reservationsanslag</i>	1 650 000
Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden, <i>reservationsanslag</i>	7 500 000
Bidrag till inrättande av pensionärshem, <i>reservationsanslag</i>	8 000 000

B. Kapitalbudgeten.*Under statens utlåningsfonder:*

Lånefonden för bostadsbyggande, <i>investeringsanslag</i>	220 000 000
---	-------------

Under fonden för låneunderstöd:

Lån till anordnande av kollektiva tvätterier, <i>investeringsanslag</i> ...	1 500 000
---	-----------

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 124, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 23 februari 1951, föreslagit riksdagen att

I. godkänna av departementschefen förordade ändringar i olika avseenden fr. o. m. den 1 juli 1951 av grunderna för den statliga låne- och bidragsverksamheten till förmån för bostadsförsörjningen;

II. medgiva, att räntefoten för lantarbetarbostadslån, vilka må komma att beviljas under budgetåret 1951/52, bestämmas till 3,25 %;

III. medgiva, att för budgetåret 1951/52

dels preliminära beslut angående lån, som skola utgå från lånefonden för bostadsbyggande, må meddelas intill ett belopp av 370 000 000 kronor,

dels preliminära beslut angående lån, som skola utgå från anslaget till tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, må meddelas intill ett belopp av 34 000 000 kronor;

IV. för budgetåret 1951/52 anvisa

a) å driftbudgeten under femte huvudtiteln,

1) till Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnads lån ett förslagsanslag av 5 000 000 kronor;

2) till Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer ett förslagsanslag av 37 000 000 kronor;

3) till Särskilda bostadsrabatter ett reservationsanslag av 1 650 000 kronor;

4) till Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden ett reservationsanslag av 7 500 000 kronor;

5) till Bidrag till inrättande av pensionärshem ett reservationsanslag av 8 000 000 kronor;

6) till Bidrag till jämförande byggnadskostnadsutredning ett reservationsanslag av 50 000 kronor;

b) å kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder

till Lånefonden för bostadsbyggande ett investeringsanslag av 265 000 000 kronor;

c) å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd

till Lån till anordnande av kollektiva tvätterier ett investeringsanslag av 1 500 000 kronor;

V. besluta, att å personalförteckningen för bostadsstyrelsen antalet kontorsbiträden i lönegrad Ca 8 skall ökas med tjugoåtta, antalet tjänster i lönegrad Cp 10 ökas med en, antalet förste byråsekreterare i Ce 29 ökas med en, antalet förste byråingenjörer i Ce 29 ökas med två, antalet förste byråsekreterare i Ce 27 ökas med en samt antalet förste byråingenjörer i Ce 27 minskas med en;

VI. fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för bostadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52;

VII. besluta, att å personalförteckningen för länsbostadsnämnderna antalet kontorsbiträden i lönegrad Ca 8 skall ökas med fyra;

VIII. fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för länsbostadsnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52;

IX. under femte huvudtiteln för budgetåret 1951/52 anvisa

1. till Bostadsstyrelsen: Avlöningar ett förslagsanslag av 2 177 000 kronor;
2. till Bostadsstyrelsen: Omkostnader ett förslagsanslag av 432 000 kronor;
3. till Länsbostadsnämnderna: Avlöningar ett förslagsanslag av 1 660 000 kronor;
4. till Länsbostadsnämnderna: Omkostnader ett förslagsanslag av 565 000 kronor.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehåft följande motioner, nämligen

från första kammaren

- I: 9 av herr *Axel Andersson m. fl.*,
- I: 129 av herr *Andrén m. fl.*,
- I: 209 av herr *Andrén m. fl.*,
- I: 250 av herr *Lindblom m. fl.*,
- I: 460 av herr *Einar Eriksson m. fl.*,
- I: 461 av herr *Niklasson m. fl.*,
- I: 462 av herr *Lars Andersson m. fl.*,
- I: 463 av herr *Nyström m. fl.*,
- I: 465 av herr *Lindblom m. fl.* samt
- I: 467 av herr *Velander m. fl.*;

från andra kammaren

- II: 14 av herr *Fröderberg m. fl.*,
- II: 175 av herr *Hjalmarson m. fl.*,
- II: 254 av herr *Hjalmarson m. fl.*,
- II: 369 av herr *Ohlin m. fl.*,
- II: 593 av herr *Jansson i Kalix m. fl.*,
- II: 594 av herr *Jansson i Kalix m. fl.*,
- II: 595 av herr *Pettersson i Dahl m. fl.*,
- II: 596 av herr *Wedén m. fl.*,
- II: 597 av herr *Johnsson i Kastanjegården m. fl.*,
- II: 600 av herr *Hjalmarson m. fl.* samt
- II: 601 av herr *Lager m. fl.*

Yrkandena i nämnda motioner redovisas i det följande.

ALLMÄNNA GRUNDER FÖR BOSTADSPOLITIKEN.

I propositionen har redogjorts för en inom socialdepartementet upprättad promemoria med förslag till åtgärder beträffande bostadsbyggande och bostadsmarknad. Vidare har lämnats en redogörelse för 1950 års besparingsutrednings förslag till åtgärder för att minska statens utgifter på bostadsområdet. Utskottet får i dessa delar hänvisa till propositionen s. 5—16.

Departementschefen framhåller, att den förda bostadspolitik i huvudsak

lyckats förverkliga sina målsättningar, särskilt beträffande den centrala punkt, som avser att förse barnfamiljerna med rymliga och moderna bostäder. Denna viktiga del av bostadspolitiken skulle enligt hans mening för framtiden äventyras, därest den av besparingsutredningen förordade nedskärningen av familjebostadsbidragen komme till stånd.

Den allmänna ekonomiska utvecklingen — särskilt de under senare år inträffade förändringarna i penninginkomster och byggnadskostnader samt det otillräckliga utrymme som kunnat beredas bostadsproduktionen — påverkar i viss mån förutsättningarna för de bostadspolitiska stödåtgärderna. För att låne- och bidragsverksamheten skall kunna fylla sin uppgift anser departementschefen därför, att vissa jämkningar och kompletteringar av gällande bestämmelser kunna bli nödvändiga.

Den nu pågående byggnadskostnadsstegringen anses icke böra föranleda utvidgning av tillägglåneverksamheten eller ge anledning till ökade subventioner till egnahem. Vissa jämkningar i de sedan år 1941 tillämpade hyressättningsprinciperna för statligt belånade flerfamiljshus torde böra övervägas. Bostadsstyrelsen föreslås beträffande företaget som berörts av den sedan våren 1950 inträffade kostnadsstegringen i varje särskilt fall pröva, huruvida och i vad mån hyrorna böra sättas högre än som svarar mot 1939 års nivå, förutsatt att tillägglånggivningen i stort sett skall hållas inom den hittills fastställda ramen.

Departementschefen anför vidare bl. a. följande.

Med hänsyn till sambandet mellan hyresnivåns höjd och behovet av bostadsrabatter för fullföljande av det bostadspolitiska långsichtsprogrammet torde en översyn av rabattsystemet böra företagas, därest principerna för hyrespolitiken skola omprövas. Emellertid kunna även andra skäl anföras för en dylik översyn. Slutlig ställning till bostadsrabattsystemet har ännu icke tagits. Det har tidigare förutsatts, att en översyn borde komma till stånd. Olika bidragsfrågor ha ännu icke blivit slutligt prövade. Vissa begränsningar av bidragsgivningen till förmån för barnfamiljer gälla alltjämt. I detta sammanhang må särskilt nämnas bestämmelsen, att familjebostadsbidrag och bränslebidrag kunna utgå i stort sett endast till familjer som bo i hus uppförda eller ombyggda efter den 1 januari 1948. Frågan om bostadsbidrag till vissa hushållsgrupper, i första hand ensamstående mödrar med minderårigt barn, är olöst. 1950 års riksdag har dessutom hemställt om en allsidig utredning beträffande grunderna för trekronorsbidrag.

Jag har denna dag erhållit bemyndigande att tillkalla högst sju sakkunniga med uppgift att verkställa utredning rörande vissa bostadspolitiska frågor. Min avsikt är att uppdraga åt dessa att utreda bl. a. frågan om principerna för hyrespolitiken och inverkningarna av en eventuellt ändrad målsättning för densamma på behovet av tillägglån och kapitalsubvention till egnahem, frågan om omfattningen och ändamålsenligheten av de olika bostadsrabatterna, däribland det s. k. trekronorsbidraget, ävensom frågan om införandet av ett kreditgarantisystem i stället för direkta statliga lån. I vad det gäller hyrespolitiken böra vissa problem särskilt uppmärksammas. Bl. a. bör frågan om amortering och förräntning av tillägglån som beviljats till under 1940-talet uppförda hus närmare prövas i samband med frågan huruvida en utjämning av hyrorna bör äga rum.

I avvaktan på resultatet av ifrågavarande utredningar anses ändringar i gällande grunder för lån och bidrag till främjande av bostadsförsörjningen icke nu böra företagas.

Departementschefen förordar dock, att viss sänkning av maximigränserna för rätten till egnahemslån med kapitalsubvention genomföres fr. o. m. nästa budgetår. Tills vidare bör sålunda såsom allmän regel gälla att egnahemslån beviljas endast om egnahemmets bottenyta uppgår till högst 90 m² i fråga om ettplanshus, till högst 65 m² i fråga om 1½-planshus och till högst 55 m² i fråga om tvåplanshus. Även den ändringen föreslås, att egnahemslån utan subvention till större hus slopas. Motsvarande jämkningar anses böra göras i maximibestämmelserna för lån till tvåfamiljshus. Trots dessa begränsningar ha egnahembyggare — framhåller departementschefen — anledning att noga överväga huruvida icke, i avvaktan på att kostnadsutvecklingen bättre skall kunna överblickas, skäl föreligga för iakttagandet av stor försiktighet i fråga om egnahembyggnad under nuvarande förhållanden. Han understryker vidare, att även i fortsättningen beträffande ombyggnadsföretag undantag från de generella reglerna bör kunna medgivas i ett förhållandevis stort antal fall, sammanhängande med att vid ombyggnad husets storlek är given och ett val därför uteslutet. Liksom hittills varit fallet bör också i fråga om nybyggnad i undantagsfall egnahemslån kunna utgå för hus som överstiger maximigränserna. Motiv för sådant undantag kan föreligga, då fråga är om familj med ett stort antal barn, om behov av särskilt arbetsrum eller om hus på jordbruksfastighet.

Den föreslagna begränsningen i egnahemslångivningen bör ha tillfällig karaktär. Så snart ökade förutsättningar för produktion av större egnahem föreligga, anses maximibestämmelserna ånyo böra upptagas till prövning.

Vidare föreslås, att belåningsgränserna i fortsättningen skola angivas med utgångspunkt från ett av det lånebeviljande organet beräknat belåningsvärde i stället för som hittills med ledning av den godtagbara produktionskostnaden. Denna ändring innebär i första hand, att det lånebeviljande organet vid bestämmande av egnahemslånets storlek och därmed storleken av erforderlig egeninsats skall kunna bortse från kostnaderna för sådana utrustningsdetaljer, som icke äro strängt nödvändiga.

Minimibestämmelserna för erhållande av lån till tvåfamiljshus böra ändras så, att hus med åtminstone en lägenhet om två rum och kök kan godtagas för belåning. Subventionen till tvåfamiljshus föreslås maximerad till 4 000 kronor. Såsom minimivillkor för erhållande av familjebostadsbidrag i tvåfamiljshus bör samtidigt fastställas, att lägenheten innehåller minst två rum och kök med en yta av minst 50 m². Slutligen förordas, att för egnahem med lägenhet om tre rum och kök egnahemslån skall kunna utgå, även om ytan understiger 70 m².

LÅN OCH BIDRAG TILL BOSTADSHUS.

Egnahemslån och förbättringslån. Om syftet med det statliga stödet till egnahem ej skall äventyras, måste enligt departementschefens uppfattning förutsättas att sådana krav på amortering av bottenlån icke resas, att de årliga bostadskostnaderna bli alltför höga i förhållande till egnahemsägarens inkomst. Vid nuvarande byggnadskostnadsnivå kunna i många fall årskostnaderna bli förhållandevis höga, även om amortering ej verkställs å bottenlån. Å andra sidan torde låntagarnas möjligheter att amortera starkt växla. Det bör därför icke ifrågasättas att såsom bottenkredit endast godtaga stående lån. Generella anvisningar rörande de fall i vilka amortering av bottenkrediter kan godtagas anses icke böra meddelas. Departementschefen förutsätter emellertid att bostadsstyrelsen med uppmärksamhet följer frågan om här ifrågavarande ränte- och amorteringskostnader. Om krav på amortering och ränta å bottenlån ställas, som uppenbarligen icke kunna godtagas med hänsyn till låntagarens inkomstförhållanden, eller räntan överstiger vad som kan anses skäligt med hänsyn till det allmänna ränteläget, anses i sista hand möjligheten att fördjupa det statliga egnahemslånet böra utnyttjas.

Lån intill 90 % av produktionskostnaden föreslås kunna beviljas även i de fall då på grund av att egnahemmet innehåller lokaler eller butiker subvention ej medgives.

I vissa delar av Norrland, speciellt Karesuando kommun, äro byggnadskostnader och inkomstförhållanden sådana, att nuvarande stöd till egnahem icke är fullt tillräckligt. Departementschefen är icke f. n. beredd att angiva på vilka villkor bostadsförbättringsverksamheten bör bedrivas inom nämnda kommun men anser, att hinder icke bör möta att sedan förutsättningarna blivit tillräckligt klarlagda redan under nästa budgetår vidtaga de åtgärder som erfordras för ett igångsättande av verksamheten. Det anses få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida ett stöd i enlighet med vissa av bostadsstyrelsen uppdragna riktlinjer bör lämnas. För särskilda fall bör möjlighet finnas att utlämna subvention i form av räntefri, stående del av förbättringslån till belopp, som överstiger i egnahemslånekungörelsen fastställda maxima. Extra subvention i form av räntefri, stående del av egnahemslån bör däremot icke medgivas.

Det bör vidare övervägas att ersätta de särskilda bidragen till fiskarbo-städer med vanliga förbättringslån.

Tertiärlån och tillägslån. I fråga om kommunala och allmännyttiga företag som beviljas tertiärlån skall staten jämlikt bestämmelserna i 33 § tertiärlånekungörelsen svara för viss del av förlustrisken. Under vissa omständigheter kan det vara ett kommunalt intresse att mindre flerfamiljshus, som icke ur ekonomisk synpunkt kunna väntas bliva föredömliga, uppföras. Att i dylikt fall vägra statligt lån endast på grund av att kommunalt eller allmännyttigt

företag skall förvalta husen finner departementschefen icke motiverat. Å andra sidan bör i här avsedda fall staten icke påtaga sig de särskilda förlustrisker, som följa av bestämmelserna i 33 § tertiärlånekungörelsen. Han föreslår därför, att en möjlighet öppnas för bostadsstyrelsen att i fråga om mindre flerfamiljshus bevilja kommunala och allmännyttiga bostadsföretag tertiärlån på villkor, att förluster vid fastighetsförvaltningen icke till någon del skola täckas med statsmedel.

Bostadsstyrelsen hade beträffande bostadsrättshus för militär personal framhållit, att det motsatsförhållande, som vållat irritation i fråga om industrier, icke varit lika påtagligt för militärens vidkommande. En jämkning skulle därför enligt styrelsen kunna ifrågasättas i principen, att föreningsstadgar med s. k. förverkandeklausul och vetorätt mot stadgeändring ej finge godtagas. Departementschefen har icke något att erinra häremot men anser det böra ankomma på bostadsstyrelsen att i vad det gäller bostadsrättshus för militär personal pröva, huruvida eventuella särbestämmelser i bostadsförenings stadgar kunna godtagas ur belåningssynpunkt.

BOSTADSRABATTER.

Familjebostadsbidrag och bränslebidrag. Departementschefen finner det orimligt att ett förändrat penningvärde skulle få allvarligt rubba den av statsmakterna beslutade bostadspolitiska målsättningen. De inträdda inkomststegringarna påverka emellertid inkomstprövningen först sedan utfallet av 1951 års taxering föreligger. Ställningstagandet till frågan om en höjning av inkomststrecken anses därför böra anstå till våren 1952, då hänsyn kan tagas jämväl till utvecklingen under år 1951.

Trekronorsbidrag. I samband med den planerade översynen av bostadsrabatterna bör — framhåller departementschefen — den av förra årets riksdag begärda utredningen beträffande grunderna för trekronorsbidraget verkställas. I avvaktan härpå föreslås oförändrade bidragsvillkor.

Statsbidrag till pensionärslägenheter. Besparingsutredningen hade föreslagit ett utbyggande av bidragsskalorna för det statliga stödet till pensionärshem och pensionärslägenheter i vissa flerfamiljshus. Nuvarande bidragsgrunder för ifrågavarande stöd överensstämmer icke med den för statsbidragsverksamheten i allmänhet tillämpade principen, att skatteunderlaget skall vara bestämmande för bidragets storlek. Den av besparingsutredningen väckta frågan anses böra beaktas i samband med att en allmän omläggning av statsbidragsgrunderna verkställs. Departementschefen kan alltså icke tillstyrka, att bidragsskalorna nu utbyggas på det av besparingsutredningen förordade sättet.

SÄRSKILDA FRÅGOR.

Ränte- och amorteringsvillkoren för vissa äldre tertiärlån m. m. Härom anför departementschefen bl. a. följande.

Villkoren beträffande tertiärlån, som beviljats jämlikt 1941 och 1942 års tertiärlånekungörelser, innebära bl. a., att senast efter den första tioårsperioden av lånets löptid annuiteten skall höjas så mycket, att lånen bli slutamorterade inom viss fastställd tid. Ifrågavarande anordning har tillkommit såsom ett led i ansträngningarna att hålla nere hyrorna i nyuppförda hus, varvid förutsatts som sannolikt att senast efter tio år utrymme skulle uppkomma för en snabbare amortering, även om hyrorna förbleve i stort sett oförändrade. Utvecklingen av fastighetsomkostnaderna torde emellertid ha medfört att utrymme ej kommer att finnas för en höjning av annuiteten, såvida icke en viss hyreshöjning kommer till stånd. En höjning av annuiteterna torde därför innebära ett accepterande av en hyresökning.

Det torde f. n. icke vara möjligt att avgöra, vilken hyresnivå för moderna hus som i framtiden bör upprätthållas. Säkra utgångspunkter saknas för en bedömning i vad mån en viss annuitetshöjning beträffande här avsedda tertiärlån är försvarlig ur fastighetsekonomisk synpunkt. Med hänsyn härtill anser jag att slutlig ståndpunkt ej bör tagas nu till frågan om amorteringsvillkoren för dessa lån. Om de hyrespolitiska överväganden som avses komma till stånd ge stöd för en viss höjning av hyrorna i under 1940-talet uppförda hus bör frågan om att kräva en så snabb amortering å tertiärlånen att annuiteterna få höjas upptagas till förnyat övervägande. På grund av att vissa tertiärlån redan under nästa budgetår utestått under tio år, erfordras emellertid redan nu vissa beslut angående ränte- och amorteringsvillkoren.

Departementschefens förslag i denna del innebär, att tills vidare för tertiärlån, som utestått under tio år, annuiteten skall bibehållas oförändrad, räntan i förekommande fall nedsättas från 4½ % till 4 % och amorteringstiden utsträckas för flerfamiljshus till 40 år i fråga om nybyggnad och till 30 år i fråga om ombyggnad samt för enfamiljshus som ägas av enskilda personer till 26 år. Om omständigheterna föranleda därtill skall amorteringstiden kunna förkortas.

Vad angår frågan huruvida tillägglån och räntefria, stående delar av tertiärlån böra avskrivras eller krav resas på förräntning och återbetalning framhålls i propositionen, att endast tre lån till ett sammanlagt belopp av ca 38 000 kronor komma att kräva beslut i förevarande hänseende redan under nästa budgetår. Ett principbeslut om förräntning och återbetalning av tillägglån anses böra anstå tills frågan om sådana hyresökningar som påverka fastigheternas avkastning blivit närmare klarlagd. Frågan om amortering och förräntning av tillägglån, som beviljats till under 1940-talet uppförda hus, skall närmare omprövas i samband med den utredning rörande den hyrespolitiska målsättningen som nu skall komma till stånd.

Först sedan frågan om hyrorna i de berörda flerfamiljshusen kan bättre överblickas anser departementschefen att ståndpunkt bör tagas till bostadsstyrelsens förslag att i princip krav på återbetalning av till egna hem beviljade tillägglån och räntefria, stående delar av tertiärlån skall resas.

Lån för byggnadsföretag, som färdigställts eller påbörjats vid låneansökningens ingivande m. m. Departementschefen föreslår, att statligt lån ej skall lämnas till byggnadsföretag, som färdigställts innan ansökan om lån ingives. Ej heller

bör lån kunna beviljas till företag, som påbörjats men icke färdigställt innan låneansökan ingives. I särskilda fall anses dock undantag kunna göras.

MEDELSBEHOVET FÖR LÅNE- OCH BIDRAGSVERK- SAMHETEN UNDER BUDGETÅRET 1951/52.

Till kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån ha för innevarande budgetår anvisats 675 000 kronor. Med hänsyn till den i slutet av 1950 genomförda räntehöjningen beräknas behovet av ränteeftergifter komma att stiga avsevärt. Anslaget föreslås för nästa budgetår uppfört med 5 000 000 kronor.

Medelsbehovet till hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer beräknas öka med 10 miljoner kronor till 37 000 000 kronor.

Anslaget till särskilda bostadsrabatter, från vilket utlämnas trekronorsbidrag och statsbidrag till anordnande av pensionärlägenheter i flerfamiljs-hus, föreslås uppräknat med 150 000 kronor till 1 650 000 kronor.

För innevarande budgetår ha medel icke anvisats till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden. Med hänsyn till förefintlig reservation och under förutsättning av långivning under nästa budgetår av ungefär samma omfattning som f. n. föreslås anslaget för budgetåret 1951/52 uppfört med 7 500 000 kronor.

Anslaget till bidrag till inrättande av pensionärshem föreslås höjt från 6 500 000 till 8 000 000 kronor.

Under statens utlåningsfonder anvisades på kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49 till lånefonden för bostadsbyggande 240 000 000 kronor. Utgifterna under budgetåret 1949/50 uppgingo till 160 000 000 kronor. Vid ingången av innevarande budgetår fanns en behållning å fonden av 313 000 000 kronor. Med bortseende från verkningarna av kreditåtstramningen har bostadsstyrelsen beräknat, att medelsbehovet för nästa budgetår kommer att utgöra 265 000 000 kronor. Kreditåtstramningen föranleder dels att de statliga lånen få fördjupas i ökad utsträckning, dels att lånefrekvensen stiger, dels att förskott å egnahemslån bli vanligare. Under antagande av att kreditåtstramningen blir bestående har styrelsen räknat med att under nästa budgetår skulle erfordras ytterligare 130 000 000 kronor. Härom anför departementschefen följande.

Med hänsyn till byggnadskostnadsstegringens inverkan på långivningen i fråga om av bostadsstyrelsen preliminärt beviljade låneansökningar torde det av styrelsen angivna medelsbehovet av 265 000 000 kronor böra godtagas. Vad angår det därutöver beräknade medelsbehovet av 130 000 000 kronor kan jag i nuvarande statsfinansiella läge icke tillstyrka ytterligare medelsanvisning, varvid jag förutsätter att, även vid en fortsatt allmän kreditåtstramning, en medverkan i fråga om finansieringen av bostadsbyggandet — liksom tidigare skett i viss utsträckning — är att påräkna från enskilda kreditinstituts sida samt att egnahemsbyggarna förmås att även i fortsättningen eftersträva denna medverkan.

Bostadsstyrelsen har beräknat att genom preliminära lånebeslut under

budgetåret 1951/52 skall komma att disponeras ett belopp av ca 370 000 000 kronor. Med hänsyn till att den preliminära långivningen bestämmer omfattningen av medelsanvisningen under följande år, torde ifrågavarande långivning böra maximeras. Jag anser att för budgetåret 1951/52 preliminära beslut om lån, som skola utgå från lånefonden för bostadsbyggande, böra få meddelas intill ett belopp av 370 000 000 kronor.

Någon medelsanvisning för *tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet* anses icke erforderlig för nästa budgetår. Även denna långivning anses dock böra maximeras, och departementschefen föreslår att för budgetåret 1951/52 preliminära beslut om tillägglån böra få meddelas intill ett belopp av 34 000 000 kronor.

Till anslaget till *lån till uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder* torde ytterligare medelsanvisning icke erfordras för nästa budgetår. Till *lån till anordnande av kollektiva tvätterier* ha på kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd för innevarande budgetår anvisats 2 000 000 kronor. Anslaget föreslås för nästa budgetår uppfört med 1 500 000 kronor.

Räntefoten för lantarbetarbostadslån, som beviljas under nästa budgetår, föreslås fastställd till oförändrat 3,25 % i avvaktan på en slutlig prövning av frågan om formerna för stöd till lantarbetarbostäder.

Till *bidrag till jämförande byggnadskostnadsutredning* föreslås ett reservationsanslag av 50 000 kronor. Anslag för detta ändamål har tidigare icke anvisats. Utredningen skall bygga på ett studium av kostnaderna för ett hus av Stockholmsstyp, ett hus av Göteborgstyp och ett hus av Malmötyp. Var och en av dessa hustyper skall uppföras samtidigt i var och en av de tre städerna efter samma ritningar och beskrivningar. De tre husen i en stad skola uppföras av tre olika byggnadsföretagare med erfarenhet från byggnadsverksamhet i staden. Byggnadskostnaderna i Stockholm och Göteborg äro betydligt högre än i Malmö. Kostnadsskillnaderna torde bero på en hel rad omständigheter, vilkas betydelse ur kostnadssynpunkt icke är fullt klarlagd. Utredningen anses därför synnerligen angelägen ur bostadspolitiska synpunkter, icke minst i nuvarande läge, då en allmän höjning av kostnadsnivån skapar särskilda problem. Med hänsyn härtill bör statligt stöd lämnas för utredningens genomförande.

BOSTADSSTYRELSEN OCH LÄNSBOSTADSNÄMNDERNA.

Fördelningen av arbetsuppgifterna mellan bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnderna. En översikt av den nuvarande organisationen har lämnats å s. 66 och 67 i propositionen.

Departementschefen anför, att en successiv utflyttning av arbetsuppgifter från bostadsstyrelsen till länsbostadsnämnderna ägt rum. Med undantag för Stockholm, Göteborg och Malmö omfattar nämndernas verksamhet f. n. hela län- och bidragsgivningen avseende en- och tvåfamiljshus. Nu föreslås att även län- och bidragsgivningen beträffande en- och tvåfamiljshus i Malmö skall utflyttas till länsbostadsnämnden i länet. En utflyttning till nämnderna av låneärenden avseende flerfamiljshus med högst 10 lägenheter anses alltjämt som en för-

söksverksamhet, vilken bör genomföras successivt och endast i den mån bostadsstyrelsen finner förutsättningar härför föreligga.

I syfte att möjliggöra ett utnyttjande av maskinella hjälpmedel hade statens organisationsnämnd föreslagit, att länsbostadsnämndernas kamerala arbetsuppgifter skulle övertagas av bostadsstyrelsen. Förslaget hade med viss jämkning tillstyrkts av bostadsstyrelsen. Det hade nämligen visat sig möjligt att ordna en arbetsrutin, som medgav, att den med bidragsgivningen förenade uppgiften att övervaka kommunernas sätt att handha verksamheten kvarstannade hos länsbostadsnämnderna, ehuru utbetalningarna skulle ankomma på styrelsen. Att nämndernas kontakt med förmedlingsorganen omfattade även frågor, som sammanhänge med kommunernas nämnda verksamhet, ansåg styrelsen avgjort vara en fördel. Nämndernas ifrågavarande åligganden borde därför enligt styrelsens mening icke centraliseras.

Departementschefen anför härom bl. a. följande.

Organisationsnämndens utredning ger otvivelaktigt vid handen, att en mera ekonomisk förvaltning kan åstadkommas om länsbostadsnämndernas ifrågavarande arbetsuppgifter övertagas av styrelsen. Emellertid finner jag det viktigt, att de ekonomiska fördelarna för statsverket av den föreslagna centraliseringen icke vinnas på bekostnad av möjligheterna till intim kontakt i läne- och bidragsärenden mellan länsbostadsnämnderna å ena samt låntagare och förmedlingsorgan å andra sidan. Några nämnvärda olägenheter i detta avseende torde dock icke behöva befaras, om den föreslagna centraliseringen begränsas på sätt bostadsstyrelsen föreslagit. Med denna reservation kan jag godtaga det föreliggande förslaget. Såsom styrelsen framhållit synes överflyttningen lämpligen böra ske samtidigt med att styrelsen nästa budgetår övertager förvaltningen av vissa äldre lån från statskontoret.

Bostadsstyrelsen: Avlöningar. Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 2 307 000 kronor.

Antalet lönegradsplacerade tjänster hos bostadsstyrelsen är f. n. 267. Statens organisationsnämnd, som gjort en översyn av den bostadspolitiska organisationen, har föreslagit en reducering med 58 tjänster, medan bostadsstyrelsen räknat med oförändrat antal lönegradsplacerade tjänster. Enligt departementschefens förslag skall antalet sådana tjänster nedgå med 24. En sammanställning av befattningarna inom styrelsen dels nu, dels för nästa budgetår enligt organisationsnämndens, bostadsstyrelsens och departementschefens förslag återfinnes i bilaga 2 till propositionen, till vilken utskottet får hänvisa. De av departementschefen förordade ändringarna i den nuvarande organisationen äro följande.

Kanslibyrån. Å *allmänna sektionen* bör tills vidare finnas inrättad en assistenttjänst i Ce 22, varvid befattningen som registrator i Ce 18 bör hållas vakant. För registratorsgöromålen, vilka skola fullgöras under assistentens överinseende, beräknas en kanslibiträdestjänst i Ce 11. En icke tillsatt befattning som expeditionsvakt i Ce 9 föreslås indragen.

Genom beslut den 29 december 1950 förklarade Kungl. Maj:t hinder icke

möta för bostadsstyrelsen att i mån av tillgång på medel till ansökan ledigförklara bl. a. två förordnanden att å *ombudsmannasektionen* bestrida göromål, som ankomma på befattningshavare i 29 respektive 27 lönegraden. Denna anordning anses böra bestå även under nästa budgetår, varvid emellertid särskilda medel böra beräknas för tjänsterna. Organisationsnämnden hade föreslagit, att antalet amanuens tjänster å sektionen skulle minskas med fyra. Förslaget föranleder ej annan erinran från departementschefens sida än att, därest vid tillsättandet av de nämnda förordnandena någon av de nuvarande amanuenserna förordnas att i succession uppehålla högre juristtjänst å sektionen, denne bör bibehållas i sin amanuensbefattning med hänsyn till därmed förenade pensionsförmåner. För avveckling av den föreliggande balansen bör under nästa budgetår beräknas medel för fortsatt förstärkning med tillfällig personal, motsvarande lönen till en amanuens.

I fråga om *kamerala sektionen* beräknas för nästa budgetår en ny tjänst som kontorist i Ce 13 samt ytterligare två kanslibiträdesbefattningar i Ce 11.

Planeringsbyrån. Medel anses tills vidare ej böra beräknas för en å byrån inrättad arvodestjänst, avsedd för en med byggnadsmaterialmarknaden väl förtrogen person.

För *statistiska sektionen* och *utredningssektionen* föreslås ingen ändring. På *indexsektionen* bör indragning ske av en befattning som tekniskt biträde samt två ingenjörstjänster i högst Ce 21.

Beträffande *planeringssektionen* förutsättes en minskning av biträdespersonalen. Några kostnader ha icke tagits upp för en nu befintlig assistenttjänst i Cg 17, till vars avlöning särskilda medel ej heller hittills beräknats.

Tekniska byrån. Vid styrelsen liksom tidigare vid statens byggnads-lånebyrå utföras vissa teknisk-ekonomiska utredningar och i anslutning härtill viss upplysningsverksamhet, som avse att minska materialförbrukningen inom bostadsbyggandet, nedbringa underhålls- och byggnadskostnader samt öka byggnadernas värde. I likhet med organisationsnämnden och styrelsen finner departementschefen skäl tala för att detta arbete gives fastare former. Ur organisationssynpunkt bör härför väljas en särskild byrå. Arbetsuppgifterna på den nya byrån skulle komma att omfatta de teknisk-ekonomiska utredningar, som f. n. utföras under ledning av en särskild sakkunnig och med anlåtande i huvudsak av personal inom tekniska byrån. Chefen för den nya byrån föreslås placerad i lönegrad Cp 10. I övrigt beräknas, att följande tjänster skola överflyttas från tekniska byrån till teknisk-ekonomiska utredningsbyrån: en förste byråingenjör i Ce 29, två förste byråingenjörer i Ce 27, därav en i utbyte mot en arvodesbefattning, två ingenjörer i högst Ce 21 samt en kanslibiträdestjänst.

I fråga om tekniska byråns *arkitektsektion* föreslås, att två arkitekttjänster i högst Cg 31 skola omändras till befattningar i Ce 29. Departementschefen förutsätter emellertid, att med innehav av tjänst i Ce 29 ej skall kunna förenas förordnande å någon av arkitekttjänsterna i högst Cg 31.

Beträffande *byggnadstekniska sektionen* förordas icke någon omorganisation, bortsett från de av bildandet av en teknisk-ekonomisk utredningsbyrå betingade ändringarna. Av de för sektionen nu beräknade ingenjörerna i högst Ce 21 bör dock en redovisas under arkitektsektionen för uppgifter sammanhängande med typritningsarbetet.

Tvätterisektionen anses böra kvarstå oförändrad.

Lånebyrån. En arvodesbefattning, avsedd för en väl kvalificerad tekniker, bör ändras till extra befattning i 29 lönegraden.

Organisationsnämnden hade föreslagit, att från enfamiljshussektionen till *juridiska sektionen* skulle överflyttas den juridiska granskningen av enfamiljshusärenden jämte vissa andra uppgifter. Med hänsyn till sektionens härigenom vidgade verksamhetsområde hade nämnden föreslagit inrättande av en tjänst som förste byråsekreterare i 29 lönegraden. I anledning av organisationsnämndens undersökning i denna del förklarade Kungl. Maj:t genom sitt förenämnda beslut den 29 december 1950 hinder icke möta för styrelsen att i mån av tillgång på medel ledigförklara även ett förordnande att å juridiska sektionen bestrida göromål, som ankomma på befattningshavare i 29 lönegraden. Till skillnad från ombudsmannasektionen påverkas icke juridiska sektionens arbetsuppgifter av förslaget om införande av ett kreditgarantisystem på bostadsområdet. Departementschefen tillstyrker därför att nämnda förordnande utbytes mot en förste byråsekreterartjänst i Ce 29. En amanuens tjänst å enfamiljshussektionen föreslås indragen. Från denna sektion bör vidare till juridiska sektionen överflyttas en förste byråsekreterartjänst i Ce 27. Härjämte erfordras ytterligare två kanslibiträdestjänster.

För *enfamiljshussektionen* innebär departementschefens förslag, bortsett från juristtjänsterna, minskning med en ingenjör i högst Ce 21 samt två kanslibiträdestjänster.

I fråga om *flerfamiljshussektionen* föreslås inrättande av en befattning som förste byråingenjör i Ce 29 i utbyte mot en dylik tjänst i Ce 27. Beträffande övrig ingenjörspersonal bör antalet tjänster i Ce 24 ökas med en och antalet tjänster i högst Ce 21 minskas med tre.

Hyreskontrollen tillhör enligt departementschefens mening de uppgifter, vilka lämpligen kunna anförtros förmedlingsorganen. För nästa budgetår räknar han icke med någon personal för *övertagandesektionen*.

Vad *värderingssektionen* angår tillstyrkes en förstärkning med en förste byråingenjör i Ce 29 samt en byråingenjör i Ce 24 i utbyte mot en ingenjör i högst Ce 21.

Beträffande *marksektionen* föreslås utbyte av en arvodesbefattning som ingenjör mot en tjänst i Ce 24.

Sociala sektionen. Departementschefen anför härom bl. a. följande.

Sektionens organisation, som f. n. har provisorisk karaktär, torde böra upptagas till närmare prövning när resultatet föreligger av den översyn av bostadsrabattsystemet, vilken jag förordat i det föregående. I avvaktan härpå bör konsulentbefattningen bibehållas. I anslutning till föreliggande förslag om

nya tjänster tillstyrker jag, att en tjänst såsom förste byråsekreterare i Ce 27 inrättas. Förslaget om att en befattning som byråsekreterare i 24 lönegraden skall inrättas kan jag däremot icke godtaga. De föreslagna indragningarna av en befattning som inspektör samt en kontorsskrivartjänst föranleda ingen erinran från min sida. Jag anser emellertid, att jämväl en amanuens tjänst bör indragas. I övrigt räknar jag under nästa budgetår med oförändrad organisation.

Skriv- och kontorsbiträden. Nuvarande organisation upptar 125 tjänster för dylik personal. Organisationsnämnden har för nästa budgetår beräknat 90 och styrelsen 108 tjänster. Departementschefen beräknar behovet till 107 tjänster. I samband härmed erinrar han, att hans förslag i det föregående beträffande antalet biträdestjänster i lönegraderna 11—15 upptaga sammanlagt 30 befattningar, medan styrelsen beräknat antalet till 40. Med hänsyn till de genom omorganisationen uppkommande övergångsproblemen under nästa budgetår beräknas utöver nämnda skriv- och kontorsbiträden medel för tillfällig arbetskraft motsvarande avlöningskostnaderna för tre biträden.

Medelsbehovet. Departementschefens förslag medföra å ena sidan en ökning av medelsbehovet för nya tjänster m. m. med 282 200 kronor samt för löneklassuppflyttningar 39 000 kronor. Å andra sidan bör anslaget på grund av indragningar av tjänster m. m. minskas med 451 200 kronor. Anslaget har alltså nedräknats med (451 200 — 282 200 — 39 000) 130 000 kronor och upptagits till (2 307 000 — 130 000) 2 177 000 kronor.

Bostadsstyrelsen: Omkostnader. Anslaget är i gällande riksstat anvisat med 372 000 kronor.

Anslagsposten till sjukvård m. m. föreslås uppräknad med 10 000 kronor. Till reseersättningar har i anslutning till medelsåtgången under förra budgetåret beräknats ett med 8 000 kronor ökat belopp. För bearbetning av statistiskt material föreslås ett med 15 000 kronor ökat belopp. Utgifterna under budgetåret 1949/50 för övriga expenser för eget behov utgjorde 264 050 kronor. För nästa budgetår beräknas utgifterna till 275 000 kronor, vilket innebär en ökning av medelsanvisningen med 64 000 kronor. Delposten till expenser för annat än eget behov har uppräknats med 13 000 kronor för utgifter för tryckning m. m. av typitningar. Inkomsterna av försäljning av blanketter och typitningar, vilka bokföras såsom särskilda uppbördsmedel, ha i enlighet med styrelsens beräkning upptagits till 50 000 kronor.

Omkostnadsanslaget bör alltså å ena sidan ökas med (10 000 + 8 000 + 15 000 + 64 000 + 13 000) 110 000 kronor och å andra sidan minskas med 50 000 kronor. Anslaget har i enlighet härmed uppförts med (372 000 + 110 000 — 50 000) 432 000 kronor.

Länsbostadsnämnderna: Avlöningar. I riksstaten för innevarande budgetår har anslaget uppförts med 1 561 000 kronor.

Beträffande detta anslag anför departementschefen bl. a. följande.

Av de uppgifter, som bostadsstyrelsen lämnat, framgår att en betydande ökning framför allt i fråga om antalet ansökningar om slutligt lånebeslut kan emotas under nästa budgetår. En ökning av länsbostadsnämndernas arbetsbörda kan vidare förutses på grund av en viss utflyttning av ärenden angående flerfamiljshus. En förstärkning av nämndernas ingenjörspersonal synes därför nödvändig. Jag kan dock icke tillstyrka en så omfattande ökning av antalet ingenjörer som styrelsen föreslagit. Jag vill erinra om de möjligheter att erhålla tillfällig förstärkning från styrelsen, som vid bifall till mitt förslag i det föregående komma att stå nämnderna till buds under nästa budgetår. Den erforderliga personalförstärkningen beräknar jag till två ingenjörer i 24 lönegraden och två ingenjörer i högst 21 lönegraden. För innevarande budgetår har anvisats medel motsvarande lön enligt 21 löneklassen åt fyra ingenjörer för halva budgetåret. Medel för dessa tjänster böra beräknas för hela budgetåret 1951/52. I avvaktan på ytterligare erfarenhet av personalbehovet böra nu förevarande tjänster tills vidare upptagas som extra. I den mån å tjänsterna förordnas personal, som nu innehar extraordinarie anställning hos bostadsstyrelsen, böra dock för denna personal beräknas extraordinarie tjänster.

Med anledning av ett förslag från organisationsnämnden, att länsbostadsnämndernas kassörstjänster skola indragas, framhåller departementschefen, att kassörernas arbetsuppgifter torde få bli föremål för prövning i samband med att slutlig ställning tages till frågan om införandet av ett kreditgarantisystem på bostadsområdet. Under dessa förhållanden anses tjänsternas benämning nu icke böra ändras.

Med anledning av den reglerade befordringsgången för biträdespersonal böra fyra nya befattningar som kontorsbiträde i Ca 8 inrättas.

Den föreslagna förstärkningen av personalorganisationen med nya tjänster medför ett ökat medelsbehov under avlöningsanslaget av 58 440 kronor, var till kommer ett belopp av 41 000 kronor för löneklassuppflyttningar. Den sammanlagda ökningen beräknas sålunda till avrundat (58 440 + 41 000) 99 000 kronor. Hela anslaget har alltså upptagits till (1 561 000 + 99 000) 1 660 000 kronor.

Länsbostadsnämnderna: Omkostnader. Anslaget är i gällande riksstat anvisat med 585 000 kronor.

För nästa budgetår föreslås en reducering av expensposten med 20 000 kronor, varför anslaget uppförts med 565 000 kronor.

MOTIONERNA.

I de likalydande motionerna *I: 9* (av herr Axel Andersson m. fl.) och *II: 14* (av herr Fröderberg m. fl.) har hemställts att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en snar utredning av frågan om en rättvisande anpassning av hyror och bostadstillägg till de verkliga driftkostnaderna för pensionärshem och att för riksdagen framläggas de förslag, som utredningen kan föranleda.

I de likalydande motionerna *I: 129* (av herr Andrén m. fl.) och *II: 175* (av

herr Hjalmarson m. fl.) har föreslagits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till genomförande av kreditgarantisystemet även för de statliga bostadskrediterna och att anslagen för den statliga bostadsorganisationen i motsvarande mån måtte reduceras.

I de likalydande motionerna *I: 209* (av herr Andrén m. fl.) och *II: 254* (av herr Hjalmarson m. fl.) har yrkats, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag som syfta till att möjliggöra fri konkurrens på lika villkor mellan olika företagsformer för bostadsbyggande samt förvaltning och drift av hyresfastigheter.

I de likalydande motionerna *I: 250* (av herr Lindblom m. fl.) och *II: 369* (av herr Ohlin m. fl.) har förordats, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att programmet för regleringen av investeringarna måtte modifieras i syfte att bereda ett ökat utrymme för bostadsbyggandet och att kreditpolitiken samt den ekonomiska politiken i övrigt taga sikte på att skapa förutsättningar för ett steg för steg ökat bostadsbyggande.

I de likalydande motionerna *I: 460* (av herr Einar Eriksson m. fl.) och *II: 597* (av herr Johnsson i Kastanjegården m. fl.) har hemställts, att riksdagen måtte vidtaga följande jämkningar i Kungl. Maj:ts förslag beträffande bostadsstyrelsens avlöningsanslag, nämligen att *dels* i tjänsteförteckningen upptages ytterligare en tjänst såsom förste byråingenjör i lönegrad Ce 29, *dels* i avlöningsstaten anslagsposten avlöningar till ordinarie personal minskas med 7 356 kronor, anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal höjes med 59 232 kronor och anslagsposten rörligt tillägg med ett belopp av 6 225 kronor, *dels ock* avlöningsanslagets slutsumma höjes med 58 101 kronor.

I de likalydande motionern *I: 461* (av herr Niklasson m. fl.) och *II: 595* (av herr Pettersson i Dahl m. fl.) föreslås att riksdagen måtte besluta *dels* att uttala att tillämpningsområdet för förbättringslån utvidgas i överensstämmelse med vad i motionerna angivits, *dels* att trekronorsbidragen slopas, *dels* att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att förslag om ändrade grunder för statsbidrag till pensionärshem måtte föreläggas nästa års riksdag och *dels* beakta vad i motionerna i övrigt anförts.

I de likalydande motionerna *I: 462* (av herr Lars Andersson m. fl.) och *II: 594* (av herr Jansson i Kalix m. fl.) har förordats, att riksdagen måtte *dels* besluta, att den räntefria stående delen av egnahemslån och förbättringslån må, i huvudsaklig anslutning till vad som föreslagits av 1948 års sakkunniga för vissa bostadsförbättringsfrågor, kunna beviljas med förhöjt belopp på orter, företrädesvis i Norrland och Dalarne, med särskilt höga byggnadskostnader, *dels ock* bemyndiga Kungl. Maj:t att i fråga om egnahemslån och förbättringslån till bostäder inom Karesuando kommun medgiva ytterligare höjning av den räntefria stående delen av lån, där så erfordras med hänsyn till de särskilda förhållandena inom nämnda kommun.

I de likalydande motionerna *I: 463* (av herr Nyström m. fl.) och *II: 593* (av herr Jansson i Kalix m. fl.) har yrkats, att riksdagen måtte besluta, att staten

skall lämna sin medverkan till en sanering av lapparnas bostadsförhållanden i huvudsaklig anslutning till de grunder, som angivits i motionerna.

I de likalydande motionerna *I: 465* (av herr Lindblom m. fl.) och *II: 596* (av herr Wedén m. fl.) har föreslagits, att riksdagen måtte besluta *dels* att den övre gränsen för statliga tertiärlån till bostadshus uppförda av kommunala eller allmännyttiga företag jämte kooperativa företag skall fastställas till 90 % av anskaffningskostnaden, *dels ock* att den av departementschefen i förevarande proposition omnämnda utredningen rörande vissa bostadspolitiska frågor även skall pröva frågan om att trekronorsbidrag må utgå till hyresgäster i även andra fastigheter än kommunala och allmännyttiga eller av industrier för anställda uppförda.

I de likalydande motionerna *I: 467* (av herr Velander m. fl.) och *II: 600* (av herr Hjalmarson m. fl.) har hemställts, att riksdagen med anledning av förevarande proposition måtte besluta

I. beträffande grunderna för den statliga låne- och bidragsverksamheten till förmån för bostadsförsörjningen, att det s. k. kreditgarantisystemet skall införas, att tertiärlån må beviljas intill högst 90 % av produktionskostnaderna oavsett företagsform, att för redan beviljade tillägglån ränte- och amorteringskyldighet skall införas i den utsträckning som är möjlig, att en successiv begränsning skall göras vid beviljandet av nya tillägglån, att för tertiärlån, beviljade enligt 1941 och 1942 års kungörelser, räntesatsen skall hållas oförändrad, att maximiytorna för egna hem, till vilka lån beviljas, skola bibehållas oförändrade, att familjebostads- och bränslebidragen skola förbehållas familjer med mer än två barn, att inkomstprövningen för familjebostads- och bränslebidragen skall ske med kortare mellanrum än f. n., att bränslebidragen successivt skola avvecklas och att s. k. trekronorsbidrag skola upphöra att utgå;

II. att ett system i syfte att gynna för bostadsändamål bundet sparande med företrädesrätt för spararen vid meddelande av byggnadstillstånd skall införas;

III. att för budgetåret 1951/52 preliminära beslut om kreditgarantier må meddelas för tertiärlån intill ett belopp av 320 000 000 kronor och för kollektiva tvätterier i vad avser den räntebärande delen intill ett belopp av 1 500 000 kronor samt att preliminära beslut angående tillägglån må meddelas intill ett belopp av 27 000 000 kronor;

IV. att för budgetåret 1951/52 skall anvisas till *Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer* ett förslagsanslag på 26 000 000 kronor och till *Länefonden för bostadsbyggande* ett investeringsanslag på 65 000 000 kronor;

V. att Kungl. Maj:ts äskanden om anslag till *Särskilda bostadsrabatter* på 1 650 000 kronor och till *Lån till anordnande av kollektiva tvätterier* på 1 500 000 kronor skola avslås; ävensom

VI. beträffande anslagen till *Bostadsstyrelsen* och till *Länsbostadsnäm-*

derna att de beskärningar skola göras, som föranledas av kreditgarantisystemets införande.

I motionen *II: 601* (av herr Lager m. fl.) föreslås, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att förslag till genomförande av i motionen nämnda åtgärder, i de stycken beslutanderätten tillkommer Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt, så skyndsamt som möjligt utarbetas och förelägges riksdagen och att övriga omnämnda åtgärder vidtagas av Kungl. Maj:t.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna *II: 14, II: 175, II: 254, II: 369, II: 597, II: 595, II: 594, II: 593, I: 465, II: 600* och *II: 601*.

UTSKOTTET.

Allmänna grunder för bostadspolitiken. Departementschefen framhåller, att den allmänna ekonomiska utvecklingen — särskilt de under senare år inträffade förändringarna i penninginkomster och byggnadskostnader samt det otillräckliga utrymme som kunnat beredas bostadsproduktionen — i viss mån påverkar förutsättningarna för de bostadspolitiska stödåtgärderna; för att låne- och bidragsverksamheten skulle kunna fylla sin uppgift, kunde därför vissa jämkningar och kompletteringar av gällande bestämmelser bli nödvändiga. Han förutskickar dels att ytterligare utredningar rörande ett utvidgat kommunalt inflytande över upplåtelse av ledigblivna och nytillkomna lägenheter komma att verkställas inom justitiedepartementet, dels att principerna för hyrespolitiken, omfattningen och ändamålsenligheten av de olika bostadsrabatterna samt införandet av ett kreditgarantisystem komma att bli föremål för utredning inom socialdepartementet. I avvaktan på resultatet av ifrågasvarande utredningar anser han, att endast mindre jämkningar i gällande grunder för lån och bidrag till främjande av bostadsförsörjningen nu böra ifrågakomma.

De åsyftade utredningarna äro numera tillsatta.

I olika motioner ha vissa med bostadspolitikens grunder sammanhängande spörsmål uppmärksamrats och förslag framlagts om ändringar i dessa grunder.

Utskottet delar departementschefens uppfattning, att i avvaktan på resultatet av ifrågasvarande utredningar endast smärre jämkningar i gällande låne- och bidragsbestämmelser nu böra vidtagas. Inom utskottet har dock ifrågasatts, huruvida icke redan för nästa budgetår vissa ändringar utöver de i propositionen föreslagna böra genomföras beträffande dels stödet till bostadsbyggandet, dels bostadsrabatterna. Härtill återkommer utskottet i det följande.

I motionerna *I: 250* och *II: 369* hemställas, att programmet för regleringen av investeringarna måtte modifieras i syfte att bereda ett ökat utrymme för

bostadsbyggandet och att kreditpolitiken samt den ekonomiska politiken i övrigt taga sikte på att skapa förutsättningar för ett steg för steg ökat bostadsbyggande. I motionen II:601 har i nio punkter angivits de bostadspolitiska åtgärder, som enligt motionärerna böra vidtagas. I motionen föreslås, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att förslag till genomförande av de angivna åtgärderna, i de stycken beslutanderätten tillkommer Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt, så skyndsamt som möjligt utarbetas och förelägges riksdagen och att övriga omnämnda åtgärder vidtagas av Kungl. Maj:t. Såsom en första punkt i programmet angiva motionärerna bland annat, att bostadsproduktionen bör utökas på bekostnad av produktion eller import av lyxvaror, som äro mindre nödvändiga än bostäder.

Frågan om åtgärder för att avveckla bostadsbristen var i anledning av motioner i ämnet föremål för överväganden av förra årets riksdag. Riksdagen framhöll därvid (statsutskottets utlåtande nr 135), att frågan på grund av bostadsmarknadsutvecklingen under senare tid hade fått ökad betydelse och att varje möjlighet som gäves att öka bostadsbyggandet borde tillvaratagas.

De av departementschefen anförda uppgifterna om bostadsmarknaden under år 1950 utvisa, att någon påtaglig förbättring av läget icke har ägt rum under sistlidna år; någon nämnvärd ökning av bostadsbyggandet har ej heller kunnat åstadkommas. Under de senaste åren har bostadsbyggandet skurits ned obetydligt, och utskottet anser, att detta icke kan undgå att ha ogynnsamma verkningar. På grund av rådande samhällsekonomiska förhållanden erfordras vissa investeringsbegränsningar. Utskottet förutsätter, att vid övervägandet av investeringsverksamhetens inriktning på olika ändamål bostadsbyggandet får det utrymme, vartill förhållandena medgiva. I anledning av vad sålunda anförts kan utskottet icke biträda yrkandena i nyssnämnda motioner.

I motionerna I:209 och II:254 hemställas om förslag som syfta till att möjliggöra *fri konkurrens* på lika villkor mellan olika företagsformer för bostadsbyggande samt förvaltning och drift av hyresfastigheter. Motionärerna framhålla särskilt, att en annan ordning för fördelning av byggnadskvoter mellan olika företag är nödvändig. I motionerna I:467 och II:600 föreslås, att ett system i syfte att gynna för *bostadsändamål bundet sparande* skall införas och bland annat innefatta företrädesrätt för sparare vid meddelande av byggnadstillstånd. I förutnämnda motion II:601 föreslås, att den kommunala och allmännyttiga spekulationsfria bostadsbyggnadsverksamheten tillåtes att utan hinder av statliga regleringsåtgärder bedrivs i så stor omfattning, som tillgången på tomtmark och tillgänglig arbetskraft vid full sysselsättning året runt medge.

Vad gäller i motionerna I:209 och II:254 samt I:467 och II:600 åsyftat av kommunal myndighet upprättat turordningsförslag får utskottet erinra om att frågan om grunderna för dylikt förslag tidigare har varit föremål för riksdagens prövning. År 1949 fann riksdagen (statsutskottets utlåtande nr

171) i anledning av motioner med delvis samma syfte som de motioner varom här är fråga icke anledning till åtgärder. Utskottet anser, att nya skäl för ett övervägande av grunderna för turordningsförslagen icke ha förebragts, varför utskottet avstyrker förevarande i motionerna I: 209 och II: 254 samt I: 467 och II: 600 framförda förslag.

Enligt vad utskottet inhämtat har under senare tid byggnadsarbetskraften varit så gott som fullt utnyttjad; tidvis har till och med brist på arbetskraft förekommit. Syftet med förslaget i motionen II: 601 att för kommunala och allmännyttiga företag byggnadstillstånd ej borde erfordras torde fördens skull redan vara tillgodosett. Utskottet kan därför icke biträda ifrågavarande förslag.

I motionerna I: 129 och II: 175 samt I: 467 och II: 600 föreslås att det s. k. *kreditgarantisystemet* skall införas.

Under hänvisning till att förutnämnda utredning angående vissa bostadspolitiska frågor har till uppgift bland annat att verkställa en förutsättningslös utredning rörande konsekvenserna av införandet av ett kreditgarantisystem på bostadsområdet avstyrker utskottet förevarande förslag.

De i motionen II: 601 berörda bostadspolitiska åtgärderna avse bland annat *byggnadsmaterialmarknaden* samt *lagar om bostadsransonering* och *obligatorisk kommunal bostadsförmedling*.

Utskottet förutsätter att 1947 års byggnadsmaterialutredning efter verkställda undersökningar framlägger de förslag till åtgärder för att begränsa byggnadsmaterialpriserna, vartill utredningen kan ge anledning. Utskottet får vidare erinra om den i det föregående berörda utredningen rörande ett ökat kommunalt inflytande över bostadsmarknaden. Utskottet anser vid detta förhållande, att åtgärder i här berörda spörsmål icke för närvarande äro påkallade.

Egnahemslån och förbättringslån. I propositionen föreslås, att såsom allmän regel tills vidare skall gälla att egnahemslån beviljas endast om egnahemmets *bottenyta* uppgår till högst 90 m² i fråga om ettplanshus, till högst 65 m² i fråga om 1½-planshus och till högst 55 m² i fråga om tvåplanshus. Vidare föreslås, att den ändringen vidtages att egnahemslån utan subvention till större hus slopas. Motsvarande jämkningar förordas beträffande maximibestämmelserna för lån till tvåfamiljshus.

I motionerna I: 467 och II: 600 föreslås, att maximiytorna för egnahem, till vilka lån beviljas, skola bibehållas oförändrade och bottenytan alltså alltjämt få utgöra högst 100 m² i fråga om ettplanshus, 80 m² i fråga om 1½-planshus och 60 m² i fråga om tvåplanshus.

Departementschefens uppfattning, att en tillfällig inskränkning av produktionen av stora och dyra egnahem nu är motiverad, kan utskottet godtaga. Den pågående byggnadskostnadsstegringen torde, såsom departementschefen särskilt understrukit, mana till stor försiktighet i fråga om egnahemsbyggande under nuvarande förhållanden. Det bör å andra sidan framhållas, att på längre sikt ett tillbakahållande av produktionen av större egnahem i den

utsträckning, de föreslagna maximibestämmelserna för lån torde föranleda, ingiver betänkligheter. Utskottet, som likväl biträder Kungl. Maj:ts förevärande förslag, förutsätter i enlighet med vad departementschefen anfört, att så snart ökade förutsättningar för produktionen av större egna hem föreligga maximibestämmelserna änyo upptagas till prövning. Vid tillämpning av de lägre maximigränserna blir det av särskild vikt att, då motiv därtill kan föreligga, undantag medgivas från maximibestämmelserna. Utskottet avstyrker alltså nyssnämnda yrkande i motionerna I: 467 och II: 600.

Vad departementschefen anfört beträffande *belåningsvärdet* har icke givit utskottet anledning till erinran. Förslaget torde enligt vad utskottet har inhämtat i stort sett endast innebära fastställande av en ordning, som redan tillämpas av de lånebeviljande organen.

Departementschefens förslag, att egnahemslån intill 90 % av produktionskostnaden (belåningsvärdet) skall kunna beviljas för *egna hem, som innehåller lokaler eller butiker*, oavsett om subvention medgives eller ej, föranleder ej annan erinran från utskottet än att ifrågavarande långivning torde böra ske med viss försiktighet.

I anledning av vissa av bostadsstyrelsen framlagda förslag anser departementschefen, att hinder icke bör möta att sedan förutsättningarna blivit tillräckligt klarlagda redan under nästa budgetår vidtaga de särskilda åtgärder som erfordras för igångsättande av *bostadsförbättringsverksamhet inom Karesuando kommun*. Det skulle få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida ett stöd i enlighet med av bostadsstyrelsen uppdragna riktlinjer borde lämnas. För särskilda fall borde härvid möjlighet finnas att utlämna subvention i form av räntefri, stående del av förbättringslån till belopp, som överstego i egnahemslånekungörelsen fastställda maxima.

I motionerna I: 462 och II: 594 föreslås, att den räntefria, stående delen av egnahemslån och förbättringslån skall kunna beviljas med förhöjt belopp på orter, företrädesvis i Norrland och Dalarne, med särskilt höga byggnadskostnader ävensom att Kungl. Maj:t erhåller bemyndigande att i fråga om egnahemslån och förbättringslån till bostäder inom Karesuando kommun medgiva ytterligare höjning av den räntefria, stående delen av lån, där så erfordras med hänsyn till de särskilda förhållandena inom kommunen.

Motionärernas förslag synas innebära, att subvention till förbättring, ombyggnad och nybyggnad av egnahem och tvåfamiljshus på orter med särskilt höga byggnadskostnader skulle kunna beviljas med högst 7 000 kronor för egnahem och högst 9 000 kronor för tvåfamiljshus i enlighet med ett av 1948 års sakkunniga för vissa bostadsförbättringsfrågor framlagt förslag, dock att i fråga om Karesuando kommun ytterligare subvention i fall av behov skulle kunna beviljas enligt bostadsstyrelsens av departementschefen på vissa villkor och med vissa inskränkningar godtagna förslag.

Utskottet är medvetet om att bostadsförhållandena inom olika delar av landet äro otillfredsställande och att behov av ytterligare stödåtgärder föreligger. Det synes emellertid tveksamt, hur en utvidgad förbättringsverksam

het, främst i avlägset belägna trakter i Norrland, bör åvägbringas. Utskottet vill framhålla, att den förut nämnda, nyligen tillsatta utredningen rörande vissa bostadspolitiska frågor bland annat skall överväga grunderna för kapitalsubvention till egna hem och tvåfamiljshus; i direktiven för utredningen uttalas att förslag i berörda fråga böra framläggas inom sådan tid att de kunna föreläggas 1952 års riksdag. Utskottet anser fördenskull, att för nästa budgetår en utvidgning av subventionsverksamheten i vad den avser egna hem och tvåfamiljshus ej bör komma till stånd. Hinder bör dock icke möta, att Kungl. Maj:t, på sätt departementschefen förordat, redan under nästa budgetår prövar, huruvida särskilda stödåtgärder böra vidtagas beträffande Karesuando kommun. Utskottet förutsätter emellertid, att härvid möjligheten att utlämna subvention i form av räntefri, stående del av förbättringslån till belopp, som överstiger i egnahemslånekungörelsen fastställda maxima, utnyttjas endast i särskilda fall. Även om såsom departementschefen förutsatt någon bestämd övre gräns för subvention i dylika fall ej kan angivas, torde vid övervägandet av frågan beaktas vad 1948 års sakkunniga för vissa bostadsförbättringsfrågor anfört därom att ytterligare subvention bör utgå med ett belopp av högst 3 000 kronor. I övrigt har Kungl. Maj:ts förslag icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet avstyrker alltså de i förutnämnda motionerna I: 462 och II: 594 framförda förslagen.

I motionerna I: 463 och II: 593 föreslås, att staten skall lämna sin medverkan till en *sanering av lapparnas bostadsförhållanden* i huvudsaklig anslutning till ett av 1948 års sakkunniga för vissa bostadsförbättringsfrågor i skrivelse den 1 februari 1951 framlagt förslag i ämnet. Ifrågavarande skrivelse, som överlämnats till jordbruksdepartementet, är enligt vad utskottet inhämtat för närvarande föremål för remissbehandling och alltså beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet, att förevarande motioner icke föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionerna I: 461 och II: 595 föreslås, att *tillämpningsområdet för förbättringslån* skall utvidgas. I motionerna erinras om riksdagens uttalande förra året (statsutskottets utlåtande nr 135), att beträffande bostäder av synnerligen låg klass det är önskvärt att staten i den mån ägarens ekonomiska resurser äro begränsade medverkar till sådan upprustning, som innebär undanröjande av allvarliga brister och kan åstadkommas för en med hänsyn till den begränsade användningstiden rimlig kostnad. Motionärerna anse, att detta uttalande knappast har föranlett en sådan ändrad tillämpning, som borde kunnat förväntas, varför det funnes anledning att ånyo understryka vikten av att förbättringslåneverksamheten utvidgades genom att de bostadspolitiska myndigheterna togo större hänsyn till lånesökandenas önskemål om mindre reparationer, varigenom bostaden kunde bli avsevärt förbättrad.

Utskottet får erinra om att syftet med det statliga stödet till förbättring av bostadsförhållandena på landsbygden i första hand är att höja standarden upp till den nivå som ansetts böra gälla för stadssamhällena. Hjälpen

till nybyggnad och genomgripande ombyggnad i form av egnahemslån och familjebostadsbidrag blir därför av stor betydelse. Motionärerna synas ej heller ifrågasätta de för ifrågavarande stödverksamhet uppdragna riktlinjerna. Enär en allmän mera avsevärd standardförbättring med hjälp av egnahemslån och familjebostadsbidrag endast kan åstadkommas successivt har det emellertid ansetts önskvärt, att förbättringslån skall kunna lämnas till sådan upprustning av bostäder av låg klass, som visserligen icke medför att fullgoda bostäder erhållas men innebär att allvarliga brister kunna avhjälpas till en med hänsyn till användningstiden rimlig kostnad. En utvidgning av denna del av förbättringsverksamheten kan, med hänsyn till att antalet undermåliga eller med allvarliga brister behäftade lägenheter är mycket stort, synas önskvärd. Utvidgades förbättringslångivningen, skulle emellertid utrymmet för väsentlig och varaktig förbättring av bostadsförhållandena med stöd av egnahemslån bli mindre. Krav på en utvidgad förbättringslångivning aktualiserar sålunda en vanskelig avvägningsfråga. Utskottet förutsätter att Kungl. Maj:t följer utvecklingen och om anledning därtill föreligger vidtager för jämkningar i stödets inriktning erforderliga åtgärder. I anslutning härtill vill utskottet ifrågasätta, om icke erinringar mot den till nybyggnad eller genomgripande ombyggnad syftande hjälpen, d. v. s. egnahemslångivningen och bostadsrabatterna, delvis bero på att i fråga om hus, vilka icke äro särskilt bristfälliga, ägaren önskar företaga en mindre upprustning med hjälp av förbättringslån, under det att det lånebeviljande organet enligt gällande lånebestämmelser endast kan medverka till en fullständig och betydligt mera kostnadskrävande ombyggnad. Utskottet anser, att det bör tagas under övervägande, huruvida icke på grund av de begränsande möjligheterna att på kort sikt förbättra bostadsförhållandena egnahemslån till kostnadskrävande ombyggnad av dylika hus borde undvikas och i stället den på mindre men synnerligen angelägen upprustning av bostäder av låg klass inriktade förbättringslångivningen utvidgas. Ett särskilt skäl härför i nuvarande läge torde vara, att de höjda byggnadsmaterialpriserna medföra, att i åtskilliga fall kostnaderna för genomgripande ombyggnad bli alltför höga i förhållande till egnahemsägarens ekonomiska resurser.

Tertiärlån och tillägglån. I propositionen föreslås, att en möjlighet skall öppnas för bostadsstyrelsen att i fråga om *mindre flerfamiljshus* bevilja kommunala och allmännyttiga företag tertiärlån på villkor, att förluster vid fastighetsförvaltningen icke till någon del skola täckas med statsmedel. Vidare förordas, att i vad det gäller bostadsrättshus för militär personal det skall ankomma på bostadsstyrelsen att pröva, huruvida eventuella särbestämmelser i bostadsförenings stadgar kunna godtagas ur belåningssynpunkt.

I motionen II:601 hävdas, att ifrågavarande ändringar i tertiärlånekungörelsen ej böra vidtagas.

Utskottet, som kan godtaga de av departementschefen anförda skälen för den föreslagna ändringen i villkoren för statligt stöd till kommunala och allmännyttiga företag, anser att lån för mindre flerfamiljshus, som icke äro före-

dömliga ur ekonomisk synpunkt, bör beviljas endast i undantagsfall, då synnerliga skäl för statligt stöd kunna åberopas. Med denna erinran tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Enligt departementschefen tala övervägande skäl för att den pågående byggnadskostnadsstegringen icke bör föranleda utvidgning av *tillägglåncverksamheten*. Bostadsstyrelsen borde beträffande företag som hade berörts av den sedan våren 1950 inträffade kostnadsstegringen i varje särskilt fall pröva, huruvida och i vad mån hyrorna borde sättas högre än som svarade mot 1939 års nivå, förutsatt att tillägglånggivningen i stort sett skulle hållas inom den hittills fastställda ramen.

I motionerna I: 467 och II: 600 föreslås, att en successiv begränsning skall göras vid beviljandet av nya tillägglån. I motionen II: 601 förordas en höjning av tillägglånen.

Departementschefen anser, att skäl för att i nyuppförda hus eftersträva en fast hyresnivå alltjämt föreligga. I direktiven för den nyligen tillsatta utredningen rörande vissa bostadspolitiska frågor har detta spörsmål angivits vara särskilt angeläget, varjämte dess samband med riktlinjerna för kapitalsubventioner till nybyggda hus framhävts. Av departementschefen anförda uppgifter utvisa, att den pågående byggnadskostnadsstegringen medför, att även vid oförändrad tillägglånggivning hyrorna i härefter tillkomna hus få sättas avsevärt högre än hyrorna i de under 1940-talet med statligt stöd tillkomna bostäderna. En minskning av tillägglånen skulle innebära att hyrorna blevo ännu högre. De av byggnadskostnadsstegringen orsakade svårigheterna skulle härigenom ytterligare förvärras. Härtill är utskottet icke berett att medverka. Enligt utskottets uppfattning kunna tvärtom skäl anföras för en utvidgning av subventionerna till nybyggnadsverksamheten. I avvaktan på resultatet av nyssnämnda utredning tillstyrker emellertid utskottet Kungl. Maj:ts förslag att tillägglånggivningen under nästa budgetår skall hållas inom den hittills fastställda ramen. Utskottet avstyrker alltså det i motionerna I: 467 och II: 600 framställda yrkandet om en minskning av tillägglånggivningen.

Utskottets ståndpunkt innebär jämväl, att förutnämnda förslag i motionen II: 601 ej godtages.

I motionerna I: 465 och II: 596 föreslås, att *den övre gränsen för statliga tertiärlån* till bostadshus, som uppföras av kommunala eller allmännyttiga företag jämte kooperativa företag, skall fastställas till 90 % av anskaffningskostnaden. I motionerna I: 467 och II: 600 föreslås, att tertiärlån skall kunna beviljas intill högst 90 % av produktionskostnaderna oavsett företagsform.

Frågan om en sänkning av den övre gränsen för tertiärlån till kommunala, allmännyttiga och kooperativa företag har i anledning av motioner i ämnet varit föremål för riksdagens prövning vid ett flertal tillfällen, senast föregående år (statsutskottets utlåtande nr 135). Riksdagen har härvid icke funnit anledning föreligga att taga det statliga stödet till flerfamiljshus under allmän omprövning. De föregående år åberopade skälen mot en allmän om-

prövning av det statliga stödet till flerfamiljshus i vad det gäller tertiärlånets övre gräns anser utskottet alltfört äga giltighet. Utskottet avstyrker alltså de i nyssnämnda motioner framförda yrkandena om en sänkning av den övre lånegränsen.

Bostadsrabatter. I vad det gäller familjebostadsbidrag och bränslebidrag framhåller departementschefen, att den senaste utvecklingen beträffande penninginkomster och levnadskostnader synes innebära, att vid oförändrade *inkomststreck* inkomstprövningen skulle skärpas på ett sätt som icke bör godtagas. Departementschefen erinrar om, att de inträdda inkomststegringarna påverka inkomstprövningen först sedan utfallet av 1951 års taxering föreligger samt framhåller att ställningstagandet till frågan om en höjning av inkomststrecken därför torde böra anstå till våren 1952, då hänsyn kan tagas jämväl till utvecklingen under år 1951.

I motionen II: 601 förordas, att riksdagen skall beredas tillfälle att taga ställning till frågan om en höjning av inkomststrecken innan de i enlighet med resultatet av avtalsrörelsen 1950/51 höjda penninglönerna få tagas som intäkt för indragning av eller vägran att bevilja sökta familjebostads- och bränslebidrag. Motionärerna anse vidare, att bidragen icke skola helt indragas vid de nu fixerade inkomstgränserna utan avpassas så, att det sker en successiv minskning i mån av stigande inkomst. I motionerna I: 467 och II: 600 föreslås, att inkomstprövningen för familjebostads- och bränslebidrag skall ske med kortare mellanrum än för närvarande.

Vad departementschefen anfört beträffande behovet av en höjning av inkomststrecken kan utskottet godtaga. Det i motionen II: 601 framförda önskemålet om framtida höjning av inkomststrecken torde härmed få anses tillgodosett. Enligt utskottets mening kunna vägande skäl anföras för den i motionerna I: 467 och II: 600 förordade ändringen av inkomstprövningen. Även den i motionen II: 601 berörda frågan om en uppmjukning av inkomstreglerna bör uppmärksammas, därest femårsprövningen skall ersättas med en årlig inkomstprövning. Med hänsyn till att dessa frågor skola bli föremål för närmare övervägande av den nyligen tillsatta utredningen rörande vissa bostadspolitiska frågor, anser emellertid utskottet, att någon ändring av reglerna för inkomstprövning icke nu bör företagas.

I motionerna I: 467 och II: 600 föreslås, att familjebostadsbidrag och bränslebidrag skola förbehållas familjer med mer än två barn och att bränslebidragen skola successivt avvecklas. I motionen II: 601 anses böra övervägas, dels en utvidgning av familjebostadsbidragen och bränslebidragen till att omfatta barnfamiljer, som bebo lägenheter i byggnader, färdigställda senast den 1 januari 1940, dels att bidragen skola gälla även i fråga om mödrar med minderårigt barn och utgå efter särskilda grunder, dels att hushållsbränslet skall subventioneras med statsmedel, så att vid en förutsatt höjning av tillägglånen boendekostnaderna hållas vid 1939 års nivå.

Förutnämnda utredning rörande vissa bostadspolitiska frågor har till uppgift bland annat att överväga omfattningen och ändamålsenligheten av de

olika bostadsrabatterna. I direktiven för utredningen ha särskilt upptagits dels frågan, huruvida bidrag skola kunna utgå jämväl till familjer, som bo i hus uppförda före den 1 januari 1948, dels frågan om särskilda bostadsbidrag till ensamstående mödrar med minderårigt barn.

I avvaktan på resultatet av ifrågavarande utredningar torde ändringar i grunderna för bostadsrabatter ej böra företagas. Vad särskilt angår yrkandet i motionerna I: 467 och II: 600, varmed åsyftas en avsevärd nedskärning av bidragsgivningen, vill utskottet framhålla att några bärande skäl för en dylik begränsning icke ha förebragts. Särskilt i nuvarande läge med stigande byggnadskostnader och höga bränslepriser skulle ett godtagande av motionärernas förslag medföra att många familjer kommo i ett svårt läge.

Utskottet avstyrker därför ifrågavarande förslag.

I motionerna I: 461 och II: 595 samt I: 467 och II: 600 föreslås, att det s. k. trekronorsbidraget skall upphöra att utgå. I motionerna I: 465 och II: 596 yrkas att den förutnämnda utredningen rörande vissa bostadspolitiska frågor skall pröva frågan, huruvida trekronorsbidrag bör utgå till hyresgäster även i andra fastigheter än kommunala och allmännyttiga eller av industrier för anställda uppförda fastigheter.

I likhet med departementschefen anser utskottet, att i avvaktan på resultatet av nyssnämnda utredning ändring ej bör företagas i grunderna för trekronorsbidrag. Utskottet avstyrker sålunda förslaget, att bidraget skall slopas. Utskottet förutsätter vidare, att utredningen kommer att pröva den i motionerna I: 465 och II: 596 berörda frågan om bidragets tillämpningsområde.

Vad angår det statliga stödet till pensionärshem och pensionärs-lägenheter i vissa flerfamiljshus framhåller departementschefen i anledning av ett av besparingsutredningen framlagt förslag om utbyggnad av ifrågavarande bidragsskalor, att frågan synes böra beaktas i samband med att en allmän omläggning av statsbidragsgrunderna verkställs.

I motionerna I: 461 och II: 595 anhålles, att förslag om ändrade grunder för statsbidrag till pensionärshem måtte föreläggas nästa års riksdag. I motionerna I: 9 och II: 14 hemställs om en snar utredning av frågan om en rättvisande anpassning av hyror och bostadstillägg till de verkliga driftkostnaderna för pensionärshem och att för riksdagen framläggas de förslag, som utredningen kan föranleda.

Enligt utskottets mening kunna bärande skäl anföras för en översyn av de för statsbidrag till pensionärshem och pensionärs-lägenheter i vissa flerfamiljshus gällande bidragsskalorna. I anslutning härtill torde den i motionerna I: 9 och II: 14 väckta frågan böra övervägas. Den åsyftade översynen torde böra verkställas av allmänna statsbidragsutredningen.

Särskilda frågor. I propositionen föreslås, att beträffande tertiärlån, beviljade jämlikt 1941 och 1942 års tertiärlånekungörelser, i förekommande fall räntan skall nedsättas till 4 % sedan lånet utestått i tio år och att vid samma tidpunkt amorteringstiden skall utsträckas, varigenom annuiteten skulle kunna

bibehållas oförändrad. Det förbehållet göres emellertid, att om omständigheterna föranleda därtill, amorteringstiden skall kunna förkortas. Vidare anför departementschefen i fråga om tillägglån och räntefria stående delar av tertiärlån i anledning av ett av bostadsstyrelsen framlagt förslag, att med ett principbeslut om förräntning och återbetalning av tillägglån, som utestått under tio år, bör anstå tills frågan om sådana hyresökningar som påverka fastigheternas avkastning har blivit närmare klarlagd.

I motionerna I: 467 och II: 600 föreslås dels att för tertiärlån, beviljade enligt 1941 och 1942 års kungörelser, räntesatsen skall hållas oförändrad, dels att för redan beviljade tillägglån ränte- och amorteringsskyldighet skall införas i den utsträckning som är möjlig.

Slutlig ställning till såväl frågan om ränte- och amorteringsvillkoren för tertiärlån, som utestått under tio år, som frågan huruvida utlämnade tillägglån och räntefria, stående delar av tertiärlån skola förräntas och amorteras bör enligt utskottets mening tagas först sedan principerna för hyressättningen blivit närmare klarlagda. Såsom förut anförts ankommer det på den nyligen tillsatta utredningen rörande vissa bostadspolitiska frågor att framlägga förslag beträffande den hyrespolitiska målsättningen inom sådan tid, att de kunna underställas 1952 års riksdag. Utskottet anser fördenskull, att med prövningen av här förevarande frågor bör anstå till nästa års riksdag. Utskottet kan alltså icke godtaga Kungl. Maj:ts förslag att räntan på äldre lån skall sänkas från 4½ % till 4 %. Ändring bör ej heller företagas i fråga om amorteringstiden; lånens annuitet bör alltså bibehållas oförändrad under nästa budgetår. Vad angår tillägglån och räntefria, stående delar av tertiärlån anser utskottet att dessa i den mån gällande författningsbestämmelser så medgiva skola förräntas och amorteras. Utskottet förutsätter, att de för slutlig prövning av frågan erforderliga utredningarna skola redovisas för nästa års riksdag.

Mot övriga av Kungl. Maj:t framlagda förslag till ändringar i grunderna för den statliga låne- och bidragsverksamheten har utskottet ej funnit anledning till särskild erinran.

Medelsbehovet för låne- och bidragsverksamheten under budgetåret 1951/52. Vad angår Kungl. Maj:ts beräkning rörande de särskilda anslagen till bostadsförsörjningen föreslås i motionerna I: 467 och II: 600, att anslaget till *Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer*, under hänsynstagande till yrkandet i samma motioner om ändrade grunder för beräkning av familje- och bränslebidrag och bränslebidrag, upptages med 26 000 000 kronor.

Då utskottet, som framgår av det föregående, icke har ansett sig böra tillstyrka sistnämnda yrkande, förordar utskottet, att anslaget i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag uppföres med 37 000 000 kronor.

Kungl. Maj:t har föreslagit, att till *särskilda bostadsrabatter* skall anvisas ett belopp av 1 650 000 kronor. I motionerna I: 461 och II: 595 samt I: 467 och II: 600 yrkas avslag å detta förslag.

Utskottet, som i det föregående ansett att bidragsgivningen bör bedrivas

på oförändrade grunder jämväl under nästa budgetår, godtager Kungl. Maj:ts förslag.

Kungl. Maj:t har föreslagit, att till *lånefonden för bostadsbyggande* anvisas ett investeringsanslag av 265 000 000 kronor. I motionerna I: 467 och II: 600 föreslås, att anslaget upptages med allenast ett belopp av 65 000 000 kronor.

I anledning av vissa av bostadsstyrelsen framlagda beräkningar rörande medelsbehovet, av vilka framgå att vid bestående kreditåtstramning styrelsen räknar med att under nästa budgetår skulle komma att utöver förutnämnda belopp av 265 000 000 kronor erfordras 130 000 000 kronor, framhåller departementschefen, att han icke kan tillstyrka ytterligare medelsanvisning. Departementschefen förutsätter, att även vid en fortsatt allmän kreditåtstramning en medverkan i fråga om finansieringen av bostadsbyggandet — liksom tidigare skett i viss utsträckning — är att påräkna från enskilda kreditinstituts sida samt att egnahemsbyggarna förmås att även i fortsättningen eftersträva denna medverkan.

Utskottet anser, att icke endast den nuvarande kreditåtstramningen utan även den pågående byggnadskostnadsstegringen och osäkerheten beträffande ränteutvecklingen kunna medföra betydande svårigheter för bostadsbyggandet och giva anledning till sådana avbräck i produktionen på enskilda orter, att byggnadsarbetskraften icke kan fullt utnyttjas. Enligt utskottets mening böra därför sådana anordningar vidtagas, att garantier vinnas för att icke störningar i bostadsproduktionen uppkomma till följd av kapitalanskaffnings-svårigheter. Utskottet kan godtaga Kungl. Maj:ts förslag men anser, att en möjlighet bör öppnas för bostadsstyrelsen att på de villkor Kungl. Maj:t fastställer, då synnerliga skäl föreligga därtill, fördjupa tertiärlån utöver vad f. n. är stadgat.

Departementschefen anser, att för budgetåret 1951/52 preliminära beslut om lån, som skola utgå från lånefonden för bostadsbyggande, böra få meddelas intill ett belopp av 370 000 000 kronor.

I motionerna I: 467 och II: 600 föreslås, att för nästa budgetår preliminära beslut om kreditgarantier må meddelas för tertiärlån intill ett belopp av 320 000 000 kronor.

Utskottet, som förutsätter att preliminära beslut om lån skola få meddelas i den utsträckning, som krävs för att bostadsbyggandet skall kunna fortgå utan störningar, kan godtaga Kungl. Maj:ts förslag.

Departementschefen har föreslagit, att för budgetåret 1951/52 preliminära beslut om tillägglån böra få meddelas intill ett belopp av 34 000 000 kronor.

I motionerna I: 467 och II: 600 föreslås, att ifrågavarande bemyndigande skall avse ett belopp av allenast 27 000 000 kronor.

Utskottet har i det föregående tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag att ramen för tillägglångivningen skall bibehållas oförändrad, varför utskottet kan godtaga Kungl. Maj:ts här ifrågavarande förslag.

Kungl. Maj:t har föreslagit, att till *lån till anordnande av kollektiva tvätterier* upptages ett belopp av 1 500 000 kronor.

I motionerna I: 467 och II: 600 föreslås, att ifrågavarande anslagsäskande skall avslås och att i stället preliminära beslut om kreditgarantier för lån till kollektiva tvätterier i vad de avse räntebärande del skola få meddelas intill ett belopp av 1 500 000 kronor.

Utskottet, som anser att statliga lån till kollektiva tvätterier alltfört böra utgå, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning.

Mot Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning under övriga, här ej särskilt nämnda anslag samt i fråga om räntefoten för lantarbetarbostadslån har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnderna. I motionerna I: 460 och II: 597 föreslås följande jämkningar i Kungl. Maj:ts förslag beträffande *bostadsstyrelsens avlöningsanslag*, nämligen att i tjänsteförteckningen upptages ytterligare en tjänst såsom förste byråingenjör i lönegrad Ce 29, att i avlöningsstaten anslagsposten avlöningar till ordinarie personal minskas med 7 356 kronor, anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal höjes med 59 232 kronor och anslagsposten rörligt tillägg höjes med ett belopp av 6 225 kronor samt att avlöningsanslagets slutsumma höjes med 58 101 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande bostadsstyrelsens personalorganisation innebär, att avsevärda besparingar av organisationen skola genomföras. Utgångspunkten för förslaget är en av statens organisationsnämnd verkställd undersökning rörande bostadsstyrelsens och några länsbostadsnämnders arbetsuppgifter och organisation. Undersökningen innefattar vissa förslag till överflyttning av arbetsuppgifter från bostadsstyrelsen till länsbostadsnämnderna, främst att handläggningen av låneansökningar avseende flerfamiljshus med upp till 10 lägenheter skall övertagas av nämnderna. Undersökningen innebär emellertid i första hand att bostadsstyrelsens organisation prövats ur kontorstekniska synpunkter.

Departementschefen framhåller, att det icke nu är möjligt att taga slutlig ställning till alla de förslag till ändringar i bostadsstyrelsens personalorganisation som organisationsnämnden framlagt. Han anser att de av nämnden beräknade personalbesparingarna till en icke obetydlig del äro möjliga att åstadkomma endast om de av nämnden diskuterade ändringarna av arbetsuppgifterna kunde omedelbart genomföras.

I enlighet härmed har Kungl. Maj:t föreslagit en betydligt mindre nedskärning av styrelsens personalorganisation än nämnden för sin del ansett vara möjlig att åstadkomma.

Bostadsstyrelsen har i utlåtande över organisationsnämndens undersökning på flera viktiga punkter framfört erinringar mot nämndens förslag. Styrelsen har framhållit, att nämndens beräkningar i viss del utförts utan något samarbete med styrelsen och att de icke äro tillräckligt genomtänkta och att de i en annan del bygga på missförstånd.

Utskottet kan i huvudsak godtaga Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Inom utskottet har emellertid ifrågasatts -- i nära anslutning till i nyss-

nämnda motioner framförda synpunkter — huruvida icke särskilt i fråga om ombudsmannasektionen och sociala sektionen den föreslagna personalorganisationen med hänsyn till arbetsuppgifterna är helt otillräcklig. Utskottet, som icke har blivit övertygat om att organisationsnämnden varit i tillfälle att bilda sig en riktig uppfattning om alla de uppgifter som åvila bostadsstyrelsen, anser att en nedskärning av organisationen utan motsvarande begränsning av arbetsuppgifterna icke kan förordas. Såsom motionärerna framhålla, är det ett över hela landet känt förhållande, att styrelsen har haft mycket stora svårigheter att bemästra sin arbetsbörda och att allmänheten har blivit lidande på grund av dröjsmål med ärendenas behandling. En rättelse härutinnan synes utskottet angelägen. Den av Kungl. Maj:t förordade personalorganisationen torde vara så knappt tilltagen att risk synes föreligga att nuvarande otillfredsställande förhållanden bleve bestående. Utskottet vill fördenskull föreslå en viss jämkning i Kungl. Maj:ts förslag.

För att bereda bostadsstyrelsen möjlighet att under nästa budgetår utan onödigt dröjsmål handlägga de ärenden, som ankomma på styrelsen, förordar sålunda utskottet i anslutning till ett av statskontoret framfört förslag, att styrelsens avlöningsanslag förstärkes med ett belopp, som skall ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att möjliggöra ett provisoriskt tillgodoseende av uppkommande personalbehov. I anledning av vad i förut nämnda motioner anförts om personalbehovet föreslår utskottet, att för tillgodoseende av ifrågavarande ändamål avlöningsanslaget uppräknas med 60 000 kronor, varav 54 000 kronor böra avse avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och 6 000 kronor rörligt tillägg. Utskottet förutsätter emellertid, att styrelsen vidtager de åtgärder som äro påkallade för att begränsa personalbehovet, särskilt i vad det gäller förenklingar av det granskningsarbete, som byggnadsföretag för vilka lån sökas äro underkastade. Utskottet vill i detta sammanhang vidare föreslå, att i anslutning till yrkande i förutnämnda motioner den för lånebyrån upptagna befattningen som förste byråingenjör i Cg 29 utbytes mot en tjänst i Ce 29. Inom utskottet har ifrågasatts, huruvida icke chefen för lånebyråns marksektion borde vara placerad i 29 lönegraden. Med hänsyn till sektionschefens arbetsuppgifter synes en uppflyttning av tjänsten kunna övervägas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva lönegradsplaceringen för ifrågavarande befattningshavare.

I motionerna I: 467 och II: 600 föreslås, att beträffande anslagen till bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnderna de beskärningar skola göras, som föranledas av kreditgarantisystemets införande.

Utskottet, som i det föregående avstyrkt i berörda motioner framfört förslag om införande av ett kreditgarantisystem på bostadsområdet, kan icke godtaga här förevarande förslag.

Med förut föreslagna jämkningar kan utskottet godtaga Kungl. Maj:ts förslag till personalorganisation och avlöningsstat för bostadsstyrelsen.

Kungl. Maj:ts förslag om medelsanvisning till *bostadsstyrelsens omkost-*

nader samt till länsbostadsnämndernas avlönings- och omkostnadsanslag har icke givit anledning till erinran från utskottets sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att riksdagen må

I. besluta, att motionen II: 601 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

II. beträffande ökning av bostadsbyggandet, med avslag å motionerna I: 250 och II: 369, godkänna vad utskottet anför;

III. i fråga om fördelningen av byggnadskvoter och beviljande av byggnadstillstånd besluta, att i motionerna I: 209 och II: 254 samt I: 467 och II: 600 framlagda förslag icke skola till någon riksdagens åtgärd föranleda;

IV. avslå i motionerna I: 129 och II: 175 samt I: 467 och II: 600 framlagda förslag om införande av ett kreditgarantisystem;

V. beträffande maximiytorna för rätten till egnahemslån, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 467 och II: 600, i vad de avse denna fråga, godkänna vad i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 23 februari 1951 anförts;

VI. avslå i motionerna I: 462 och II: 594 framlagt förslag om förhöjning av den räntefria stående delen av egnahems- och förbättringslån på orter med särskilt höga byggnadskostnader;

VII. beträffande bostadsförbättringsverksamheten inom Karesuando kommun, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 462 och II: 594, i vad de beröra detta ämne, godkänna vad utskottet anför;

VIII. avslå i motionerna I: 463 och II: 593 framlagt förslag beträffande sanering av lapparnas bostadsförhållanden;

IX. beträffande utvidgning av tillämpningsområdet för förbättringslån, i anledning av motionerna I: 461 och II: 595, i vad de avse denna fråga, godkänna vad utskottet anför;

X. avslå i motionerna I: 467 och II: 600 framlagda förslag om successiv inskränkning av tillägglångivningen;

XI. avslå i motionerna I: 465 och II: 596 samt I: 467 och II: 600 framlagda förslag om sänkning av den övre gränsen för tertiärlån;

XII. beträffande inkomstprövningen för familjebostads- och bränslebidrag, i anledning av vad i motionerna I: 467 och II: 600 i denna del förordats, godkänna vad utskottet anför;

XIII. beträffande beviljandet av familjebostads- och bränslebidrag avslå i motionerna I: 467 och II: 600 i dessa delar framlagda förslag;

XIV. beträffande trekronorsbidraget

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å

motionerna I: 461 och II: 595 samt I: 467 och II: 600, såvitt motionerna avse denna fråga, besluta, att nämnda bidragsform tills vidare skall bibehållas;

b) i fråga om utvidgad tillämpning av bidraget, i anledning av vad i motionerna I: 465 och II: 596 i denna del föreslagits, godkänna vad utskottet anfört;

XV. beträffande villkoren för statsbidrag till pensionärshem och pensionärlägenheter i vissa flerfamiljshus, i anledning av motionerna I: 9 och II: 14 samt I: 461 och II: 595, sistnämnda motioner såvitt de beröra denna fråga, godkänna vad utskottet anfört;

XVI. beträffande ränte- och amorteringsvillkoren för tertiärlån, som utestått under tio år, med avslag å Kungl. Maj:ts förslag samt i anledning av motionerna I: 467 och II: 600, såvitt nu är i fråga, godkänna vad utskottet anfört;

XVII. beträffande förräntning och amortering av utlämnade tillägglån och räntefria, stående delar av tertiärlån, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 467 och II: 600, i vad de avse denna fråga, godkänna vad utskottet anfört;

XVIII. beträffande grunderna för den statliga låne- och bidragsverksamheten till förmån för bostadsförsörjningen, i vad de ej behandlats under I.—XVII., med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och under erinran om vad utskottet i det föregående anfört, godkänna i statsrådsprotokollet förordade ändringar fr. o. m. den 1 juli 1951;

XIX. medgiva, att räntefoten för lantarbetarbostadslån, vilka komma att beviljas under budgetåret 1951/52, bestämmas till 3,25 %;

XX. till *Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån* för budgetåret 1951/52 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kronor;

XXI. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 467 och II: 600, såvitt de beröra detta anslag, till *Hysesrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer* för budgetåret 1951/52 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 37 000 000 kronor;

XXII. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 461 och II: 595 samt I: 467 och II: 600, såvitt de beröra detta anslag, till *Särskilda bostadsrabatter* för budgetåret 1951/52 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 650 000 kronor;

XXIII. till *Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden* för budgetåret 1951/52 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 7 500 000 kronor;

XXIV. till *Bidrag till inrättande av pensionärshem* för budgetåret 1951/52 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 8 000 000 kronor;

XXV. till *Bidrag till jämförande byggnadskostnadsutredning* för budgetåret 1951/52 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor;

XXVI. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 467 och II: 600, såvitt de avse detta anslag, till *Lånefonden för bostadsbyggande* för budgetåret 1951/52 under statens utlåningsfonder anvisa ett investeringsanslag av 265 000 000 kronor;

XXVII. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 467 och II: 600, såvitt nu är i fråga, medgiva, att preliminära beslut angående lån, som skola utgå från lånefonden för bostadsbyggande, må för budgetåret 1951/52 meddelas intill ett belopp av 370 000 000 kronor;

XXVIII. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 467 och II: 600, såvitt nu är i fråga, medgiva, att preliminära beslut angående lån, som skola utgå från anslaget till tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, må för budgetåret 1951/52 meddelas intill ett belopp av 34 000 000 kronor;

XXIX. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 467 och II: 600, såvitt de beröra denna fråga, till *Lån till anordnande av kollektiva tvätterier* för budgetåret 1951/52 under fonden för låneunderstöd anvisa ett investeringsanslag av 1 500 000 kronor;

XXX. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 460 och II: 597 besluta, att å personalförteckningen för bostadsstyrelsen antalet kontorsbiträden i lönegrad Ca 8 skall ökas med tjugoåtta, antalet tjänster i lönegrad Cp 10 ökas med en, antalet förste byråsekreterare i Ce 29 ökas med en, antalet förste byråingenjörer i Ce 29 ökas med tre, antalet förste byråsekreterare i Ce 27 ökas med en samt antalet förste byråingenjörer i Ce 27 minskas med en;

XXXI. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 460 och II: 597 fastställa följande avlöningsstat för bostadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	460 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	73 000

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 480 500
4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslags-</i> <i>vis</i>	10 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	213 500
	Summa kronor 2 237 000;

XXXII. besluta, att å personalförteckningen för länsbostadsnämnderna antalet kontorsbiträden i lönegrad Ca 8 skall ökas med fyra;

XXXIII. fastställa följande avlöningsstat för länsbostadsnämnderna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1951/52:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	34 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	100 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 243 000
4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslags-</i> <i>vis</i>	130 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	152 700
	Summa kronor 1 660 000;

XXXIV. beträffande medelsbehovet för bostadsstyrelsen och länsbostadsnämnderna, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 467 och II: 600, såvitt nu är i fråga, för budgetåret 1951/52 under femte huvudtiteln anvisa

a) till *Bostadsstyrelsen*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 2 237 000 kronor;

b) till *Bostadsstyrelsen*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 432 000 kronor;

c) till *Länsbostadsnämnderna*: *Avlöningar* ett förslagsanslag av 1 660 000 kronor;

d) till *Länsbostadsnämnderna*: *Omkostnader* ett förslagsanslag av 565 000 kronor;

XXXV. besluta, att i förevarande sammanhang behandlade motioner, till den del de icke blivit ovan under punkterna I.—XXXIV. särskilt berörda, icke skola till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 maj 1951.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Mannerskantz, Leander, Gillström, fröken Andersson, herrar Eric Ericson, Sundelin, Rosenberg, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson, Einar Persson, Bergman, Söderquist, Jansson och Bengtson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Svensson i Grönvik, Mårtensson i Uddevalla, Lindholm, Rubbestad, Åkerström, Pettersson i Degerfors, fröken Elmén, herrar Widén, Birke, Persson i Växjö, Wedén, fru Ericsson i Luleå och herr Larsson i Stockholm.

Reservationer.

1) av herrar *Sundelin*, *Söderquist*, fröken *Elmén*, herrar *Widén*, *Wedén* och *Larsson* i Stockholm, vilka ansett, att, i vad avser frågan om ökning av bostadsbyggandet,

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 19, som börjar med orden »De av» och slutar med orden »nyssnämnda motioner», bort ha följande lydelse:

»De av departementschefen anförda uppgifterna om bostadsmarknaden under år 1950 utvisa, att någon påtaglig förbättring av läget icke har ägt rum under sistlidna år; någon nämnvärd ökning av bostadsbyggandet har ej heller kunnat åstadkommas. Under de senaste åren har produktionen på de allra flesta områden ökat i snabb takt, medan bostadsbyggandet skurits ner icke obetydligt. Utskottet delar därför den i förutnämnda motioner I: 250 och II: 369 framförda uppfattningen, att bostadsbyggandet på grund av den offentliga investeringsregleringen erhållit en relativt ogynnsam ställning. Utskottet, som anser att ett sådant förhållande bör kunna ifrågakomma endast för en kortare tid, föreslår, att de åtgärder vidtagas som kunna finnas påkallade för att, utan intrång på möjligheterna att realisera andra särskilt angelägna investeringsprojekt, inom investeringspolitikens ram medgiva ett steg för steg ökat bostadsbyggande.»

dels ock nedannämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»II. beträffande ökning av bostadsbyggandet, i anledning av motionerna I: 250 och II: 369, godkänna vad utskottet anført;»

2) av herr *Mannerskantz*, fröken *Andersson*, herrar *Sundelin*, *Söderquist*, *Jansson*, *Bengtson*, *Skoglund* i Doverstorp, *Svensson* i Grönvik, *Rubbestad*, fröken *Elmén*, herrar *Widén*, *Birke*, *Wedén* och *Larsson* i Stockholm, vilka ansett, att i fråga om fördelningen av byggnadskvoter och beviljande av byggnadstillstånd

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 19 och 20, som börjar med orden »Vad gäller» och slutar med orden »framförda förslag», bort ha följande lydelse:

»Det i motionerna I: 209 och II: 254 framförda önskemålet, att grunderna för av kommunal myndighet upprättat turordningsförslag böra ändras på sådant sätt att garantier skapas för fri konkurrens mellan olika företagsformer, anser utskottet vara förtjänt av beaktande. Jämväl frågan om åtgärder för att stimulera till ändamålsbundet sparande anser utskottet böra bli föremål för särskild undersökning. Utskottet förordar fördenskull, att det bl. a. närmare utredes, hur en prövning av ansökningar om byggnadstillstånd bör ske för att de av motionärerna angivna syftena skola kunna tillgodoses.»

dels ock nedannämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»III. i fråga om fördelningen av byggnadskvoter och beviljande av byggnadstillstånd, i anledning av motionerna I: 209 och II: 254 samt I: 467 och II: 600, godkänna vad utskottet anfört;»

3) av herr *Mannerskantz*, fröken *Andersson*, herrar *Skoglund* i Dovers-torp och *Birke*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka införande av ett kreditgarantisystem och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 20, som börjar med orden »Under hänvisning» och slutar med orden »förevarande förslag», bort ha följande lydelse:

»Såsom framhålles i motionerna I: 467 och II: 600 skulle införandet av ett kreditgarantisystem på bostadsområdet medföra en avsevärd förenkling och en minskning av statens långivning. Utskottet, som funnit att åtskilliga institutioner och övervägande antalet kommuner förorda ett dylikt system, anser att en ytterligare utredning rörande ifrågavarande spörsmål icke är erforderlig. Utskottet föreslår fördenskull, att ett kreditgarantisystem införes redan den 1 juli 1951. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter samråd med berörda kreditinstitutioner utfärda de närmare bestämmelser rörande garantigivningen, som kunna finnas påkallade. Till de konsekvenser ur anslagssynpunkt, vartill införandet av ett kreditgarantisystem leder, återkommer utskottet i det följande.»

dels ock nedannämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»IV. i anledning av motionerna I: 129 och II: 175 samt med bifall till motionerna I: 467 och II: 600, i vad de beröra detta ämne, besluta, att ett kreditgarantisystem skall införas;»

4) av herr *Mannerskantz*, fröken *Andersson*, herrar *Skoglund* i Dovers-torp och *Birke*, vilka ansett, att utskottet bort förorda en avveckling av tillägglångivningen och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 24, som börjar med orden »Departementschefen anser» och slutar med orden »av tillägglångivningen», bort ha följande lydelse:

»Utskottet anser det angeläget, att föreliggande skillnader i hyra mellan bostäder som tillkommit vid olika tidpunkter snarast utjämnas. I samband

härmed bör tilläggslångivningen avvecklas. Såsom besparingsutredningen framhållit, borde därvid rätteligen nya tilläggslån ej vidare utlämnas. För att i möjligaste mån åstadkomma den önskade utjämningen mellan de olika hyresnivåerna vill emellertid utskottet i anslutning till i förutnämnda motioner I: 467 och II: 600 anförda synpunkter förorda, dels att den ränte- och amorteringsfria tiden avsevärt minskas, förslagsvis till fem år för de lån som komma att utlämnas under nästa budgetår, till fyra år för de lån som komma att utlämnas under därefter följande budgetår, o. s. v., dels att anslaget för ifrågavarande ändamål begränsas med 20 % per år.»

dels ock nedannämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»X. med bifall till motionerna I: 467 och II: 600, såvitt de avse denna fråga, besluta, att en successiv inskränkning av tilläggslångivningen skall företagas i huvudsaklig överensstämmelse med vad utskottet anført;»

5) av herr *Mannerskantz*, fröken *Andersson*, herrar *Sundelin*, *Söderquist*, *Jansson*, *Bengtson*, *Skoglund* i Doverstorp, *Svensson* i Grönvik, *Rubbestad*, fröken *Elmén*, herrar *Widén*, *Birke* och *Wedén*, vilka ansett, att övre gränsen för statliga tertiärlån bör fastställas till 90 % av avkastningsvärdet och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 24 och 25, som börjar med orden »Frågan om» och slutar med »övre lånegränsen», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Syftet med de i berörda motioner framförda yrkandena är att tillgodose kravet på konkurrens mellan olika företagsformer. Utskottet finner det med hänsyn till rådande svåra bostadsbrist angeläget, att det för bostadsproduktion tillgängliga utrymmet blir väl tillvarataget. Garantier härför torde kunna vinnas endast om konkurrens mellan olika företag upprätthålles. För motionärernas förslag talar jämväl att ett större antal bostadsbyggnadsföretag skulle kunna komma till stånd utan att kreditanspråken behövde ökas, vilket i nuvarande ekonomiska läge bör tillmätas stor vikt. För närvarande gäller den huvudregeln att enskilda företagare kunna erhålla tertiärlån intill 85 % av avkastningsvärdet. I åtskilliga fall beviljas emellertid lån intill 90 % av värdet, och till industriföretag, som uppföra bostäder åt vid företaget anställda, kan lån intill 95 % utgå.

I anledning av vad sålunda anförts tillstyrker utskottet, att från och med nästa budgetår den övre gränsen för tertiärlån skall utgöra 90 % av avkastningsvärdet oavsett företagsform. I fråga om av enskilda uppförda hus bör dock det lånebeviljande organet äga att — i överensstämmelse med hittillsvarande praxis — pröva, huruvida lån utöver 85 % av värdet bör beviljas.»

dels ock nedannämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»XI. i anledning av motionerna I: 465 och II: 596 samt I: 467 och II: 600, såvitt nu är i fråga, besluta, att övre gränsen för statliga tertiärlån skall fastställas till 90 % av avkastningsvärdet, dock att i fråga om av enskilda uppförda hus det lånebeviljande organet skall äga pröva, huruvida lån över 85 % av värdet må beviljas;»

6) av herr *Mannerskantz*, fröken *Andersson*, herrar *Skoglund* i Dovers-
torp och *Birke*, vilka ansett, att familjebostadsbidrag endast bör tillkomma familjer med minst tre minderåriga barn och att bränslebidragen bära succes-
sivt avvecklas samt att därför

dels utskottets yttrande på s. 25 och 26 fr. o. m. det stycke, som börjar med orden »Förutnämnda utredning», t. o. m. det stycke, som slutar med orden »ifrågavarande förslag», bort ha följande lydelse:

»Nuvarande grunder beträffande familjebostadsbidrag och bränslebidrag innebära, att statens utgifter för bidragsgivningen oavbrutet växa. De beräknas komma att kulminera med ett belopp av 180 miljoner kronor. Utskottet anser, att en dylik utgiftsstegring icke bör godtagas. Omedelbara ågärder för en begränsning av utgifterna äro därför påkallade. I anslutning till i motionerna I: 467 och II: 600 framförda synpunkter förordar utskottet dels att familjebostadsbidrag från och med nästa budgetår skall utgå endast till familjer med mer än två barn, dels att bränslebidragen skola avvecklas på så sätt, att till såväl familjer, vilka redan beviljats bidrag, som familjer, vilka i fortsättningen bli berättigade till bidrag, bränslebidrag skall utgå för nästa budgetår med belopp motsvarande fyra femtedelar av under innevarande budgetår utgående belopp, varjämte för varje år därefter beloppen skola minska med en femtedel. Av det anförda torde framgå att utskottet ej kan biträda de i motionen II: 601 framförda förslagen.»

dels ock nedannämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»XIII. beträffande beviljandet av familjebostads- och bränslebidrag, med bifall till i motionerna I: 467 och II: 600 framlagda förslag, såvitt nu är i fråga, besluta dels att familjebostadsbidrag endast skall tillkomma familjer med minst tre minderåriga barn, dels ock att bränslebidragen skola avvecklas på sätt utskottet förordat;»

7) av herr *Mannerskantz*, fröken *Andersson*, herrar *Jansson*, *Bengtson*, *Skoglund* i Dovers-
torp, *Svensson* i Grönvik, *Rubbestad* och *Birke*, vilka ansett, att bestämmelserna om trekronorsbidrag bära slopas och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 26, som börjar med orden »I likhet» och slutar med orden »bidragets tillämpningsområde», bort ha följande lydelse:

»Enligt utskottets mening kunna bärande skäl för att omedelbart slopa trekronorsbidraget anföras. Såsom framhålles i motionerna I: 461 och II: 595 kommer denna förman nästan uteslutande städernas och de större tätorternas innevånare till del. Av bostadsstyrelsens i propositionen nr 144 till förra årets riksdag redovisade undersökning rörande bidragsverksamheten synes framgå, att denna bidragsform har kommit att verka både slumpartat och orättvist. Utskottet avstyrker fördenskull i anslutning till yrkandena i motionerna I: 461 och II: 595 samt I: 467 och II: 600 Kungl. Maj:ts förslag om bidragsgivning i denna form. Som en följd härav torde förutnämnda yrkande i motionerna I: 465 och II: 596 icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.»

dels ock nedannämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»XIV. beträffande trekronorsbidraget

a) med avslag å Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 461 och II: 595 samt I: 467 och II: 600, såvitt nu är i fråga, besluta, att bestämmelserna om sådant bidrag skola upphävas;

b) avslå motionerna I: 465 och II: 596;»

8) av herr *Mannerskantz*, fröken *Andersson*, herrar *Skoglund* i Doverstorp och *Birke*, vilka ansett, att, under förutsättning av bifall till den ovan med 6) betecknade reservationen, anslaget till Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer bort sänkas till 26 000 000 kronor och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 27, som börjar med orden »Då utskottet» och slutar med »37 000 000 kronor», bort ha följande lydelse:

»Såsom framgår av det föregående, har utskottet ansett sig böra tillstyrka att för nästa budgetår ifrågavarande bidragsgivning skall beskäras. I anledning härav beräknar utskottet, att ett anslag av allenast 26 000 000 kronor skall visa sig erforderligt för ändamålet.»

dels ock nedannämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»XXI. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 467 och II: 600, såvitt de beröra detta anslag, till *Hyresrabatter för mindre bemedlade, barnrika familjer* för budgetåret 1951/52 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 26 000 000 kronor;»

9) av herr *Mannerskantz*, fröken *Andersson*, herrar *Jansson*, *Bengtson*, *Skoglund* i Doverstorp, *Svensson* i Grönvik, *Rubbestad* och *Birke*, vilka ansett, att, under förutsättning av bifall till den ovan med 7) betecknade reservationen, något anslag till Särskilda bostadsrabatter icke bort tillstyrkas för nästkommande budgetår och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 27 och 28, som börjar med orden »Utskottet, som» och slutar med orden »Kungl. Maj:ts förslag», bort ha följande lydelse:

»Utskottet, som i det föregående ansett att bidragsgivningen skall upphöra, biträder yrkandet i berörda motioner och avstyrker alltså bifall till Kungl. Maj:ts förslag.»

dels ock nedannämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»XXII. med avslag å Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 461 och II: 595 samt I: 467 och II: 600, såvitt de beröra detta anslag, besluta, att för budgetåret 1951/52 anslag till Särskilda bostadsrabatter icke skall anvisas;»

10) av herr *Mannerskantz*, fröken *Andersson*, herrar *Skoglund* i Doverstorp och *Birke*, vilka ansett, att, under förutsättning av bifall till den ovan med 3) betecknade reservationen, medelsbehovet till Lånefonden för bostadsbyggande bör kunna begränsas och att därför

dels utskottets yttrande på s. 28 fr. o. m. det stycke, som börjar med orden »I anledning», t. o. m. det stycke, som slutar med orden »är stadgat», bort ha följande lydelse:

»Utskottet har i det föregående föreslagit, att från och med nästa budgetår ett kreditgarantisystem på bostadsområdet skall införas. I anledning härav kan medelsbehovet begränsas. Utskottet beräknar ett anslag för ändamålet av 200 000 000 kronor.»

dels ock nedannämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»XXVI. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 467 och II: 600, såvitt de avse detta anslag, till *Lånefonden för bostadsbyggande* för budgetåret 1951/52 under statens utlåningsfonder anvisa ett investeringsanslag av 200 000 000 kronor;»

11)

a) av herrar *Sundelin*, *Söderquist*, *Jansson*, *Bengtson*, *Svensson* i Grönvik, *Rubbestad*, fröken *Elmén*, herrar *Widén* och *Wedén*, vilka ansett, att, under förutsättning av bifall till den ovan med 5) betecknade reservationen, det belopp, intill vilket preliminära beslut angående lån, som skola utgå från lånefonden för bostadsbyggande, må meddelas, bör reduceras och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 28, som börjar med orden »Utskottet, som» och slutar med »Kungl. Maj:ts förslag», bort ha följande lydelse:

»Utskottet, som förutsätter att preliminära beslut om lån skola få meddelas i den utsträckning, som krävs för att bostadsbyggandet skall kunna fortgå utan störningar, har i det föregående förordat viss sänkning av övre gränsen för tertiärlån. I anledning härav kan medelsbehovet begränsas. Utskottet föreslår sålunda, att preliminära beslut om lån, varom här är fråga, böra få meddelas intill ett belopp av 340 000 000 kronor.»

dels ock nedannämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»XXVII. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 467 och II: 600, såvitt nu är i fråga, medgiva, att preliminära beslut angående lån, som skola utgå från lånefonden för bostadsbyggande, må för budgetåret 1951/52 meddelas intill ett belopp av 340 000 000 kronor;»

b) av herr *Mannerskantz*, fröken *Andersson*, herrar *Skoglund* i Dovers-
torp och *Birke*, vilka ansett, att, under förutsättning av bifall till den ovan
med 3) betecknade reservationen, preliminära beslut böra meddelas angående
kreditgarantier och kapitalsubvention och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 28, som börjar med orden »Ut-
skottet, som» och slutar med »Kungl. Maj:ts förslag», bort ha följande lydelse:

»Utskottet har i det föregående tillstyrkt förslaget att från och med nästa
budgetår ett kreditgarantisystem skall införas beträffande räntebärande lån.
I nära anslutning till yrkandet i nyssnämnda motioner föreslår utskottet för-
denskull, att preliminära beslut må meddelas dels om kreditgarantier för ter-
tiärlån och räntebärande egnahemslån intill ett belopp av 290 000 000 kronor,
dels om kapitalsubvention till egnahem och tvåfamiljshus intill ett belopp av
50 000 000 kronor.»

dels ock utskottets hemställan under nedannämnda moment bort ha föl-
jande lydelse:

»XXVII. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motio-
nerna I: 467 och II: 600, såvitt nu är i fråga, medgiva, att för
budgetåret 1951/52 preliminära beslut må meddelas om dels kre-
ditgarantier för tertiärlån och räntebärande egnahemslån intill
ett belopp av 290 000 000 kronor, dels ock kapitalsubvention till
egnahem och tvåfamiljshus intill ett belopp av 50 000 000
kronor;»

12) av herr *Mannerskantz*, fröken *Andersson*, herrar *Skoglund* i Dovers-
torp och *Birke*, vilka ansett, att, under förutsättning av bifall till den ovan
med 4) betecknade reservationen, medelsbehovet för tillägglångivningen bör
begränsas och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 28, som börjar med orden »Ut-
skottet har» och som slutar med »ifrågavarande förslag», bort ha följande
lydelse:

»Utskottet har i det föregående förordat, att tillägglångivningen under
nästa budgetår skall nedskäras i enlighet med yrkande i nämnda motioner,
varför utskottet tillstyrker motionärernas här ifrågavarande förslag.»

dels ock nedannämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande
lydelse:

»XXVIII. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bi-
fall till motionerna I: 467 och II: 600, såvitt nu är i fråga, med-
giva, att preliminära beslut angående lån, som skola utgå från
anslaget till tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet, må
för budgetåret 1951/52 meddelas intill ett belopp av 27 000 000
kronor;»

13) av herr *Mannerskantz*, fröken *Andersson*, herrar *Skoglund* i Dovers-
torp och *Birke*, vilka ansett, att den räntebärande delen av lån till kollektiva
tvätterier bort ersättas med kreditgarantier och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 29, som börjar med orden »Ut-
skottet, som» och slutar med orden »till medelsanvisning», bort ersättas med
text av följande lydelse:

»I berörda motioner har föreslagits, att de statliga länen till kollektiva tvät-
terier skola ersättas med kreditgarantier i vad det gäller räntebärande lån.
Motionärerna förutsätta, att den räntelösa delen skall bestridas med tillgäng-
liga reservationer.

I anslutning till detta förslag förordar utskottet, att den räntebärande delen
av lån till kollektiva tvätterier från och med nästa budgetår ersättes med statliga
kreditgarantier. Utskottet avstyrker sålunda Kungl. Maj:ts förslag till medels-
anvisning och föreslår, att kreditgarantier för ifrågavarande ändamål få lämnas
intill ett belopp av 1 500 000 kronor.»

dels ock nedannämnda moment i utskottets hemställan bort ha följande
lydelse:

»**XXIX.** beträffande Lån till anordnande av kollektiva tvät-
terier

a) med avslag å Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till
motionerna I: 467 och II: 600, såvitt nu är i fråga, besluta, att
för budgetåret 1951/52 anslag för ifrågavarande ändamål icke
skall anvisas,

b) med bifall till motionerna I: 467 och II: 600, såvitt nu är
i fråga, medgiva, att för budgetåret 1951/52 beslut om kredit-
garantier för räntebärande lån till nämnda ändamål må meddelas
intill ett belopp av 1 500 000 kronor;»

14) av herr *Mannerskantz*, fröken *Andersson*, herrar *Skoglund* i Dovers-
torp och *Birke*, vilka ansett, att, under förutsättning av bifall till den ovan
med 3) betecknade reservationen,

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 30, som börjar med orden »Ut-
skottet, som» och slutar med orden »förevarande förslag», bort ha följande
lydelse:

»Utskottet, som i det föregående tillstyrkt i berörda motioner framfört för-
slag om införande av ett kreditgarantisystem på bostadsområdet, anser att
det bör ankomma på Kungl. Maj:t att i anslutning till införandet av ett
kreditgarantisystem föranstalta om de åtgärder för personalbesparingar, var-
till garantisystemet kan giva anledning.»

dels ock nedannämnda moment i utskottets hemställan i angiven del bort
ha följande lydelse:

»**XXXIV.** beträffande medelsbehovet för bostadsstyrelsen och
länsbostadsnämnderna, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag
samt motionerna I: 467 och II: 600, såvitt nu är i fråga, för bud-
getåret 1951/52 under femte huvudtiteln anvisa.»